

Rom Pas Por ai Romihündambo sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı ro Por-anahı, roana Kraıs Sısasındı moanı ratüpurıya-rıhandeimb-anahı. God ai wambo Kraısındı hoafı semındı horambohünda kafaore hınıngıreandıruhı asu se aboedı hoafı ra bokandıhawandı mehu-anahı nda. ² Aboedı hoafı ndanahambo God ai horombo hoafımareandı asu hoafı ra ahandı hoafı hoafıyomo-rundeımbı ai ahandı Bukambe sürü paru masıhoemo. ³ Aboedı hoafı ranana ahandı Nımorı ranahamboane hoafımayo. Nımorı ra Sudahündı nındou adükarı bogorı Defıtındı sırambeahındı nındoumbofi tükümeıfıyu. ⁴ Nga ahandı sürühoeımbı yıfıafı ranahambo ana God-ani ahandı afındı hondayu. Ai Godındı Nımor-ani ranımbı weındahı randeanda tüküfembözünda God ai ahandı ngınındı afındınambo ahambo yıfıhündı botımarırı. Sapo aiana sıhefı Adükarı Sısas Kraıs ra. ⁵ Ahandı sünguyo ro hoafı semındı ho ratüpurı ra masahumındefı. Asu Suda-yafe ndıfo nımorehı nındowenihı muıguambo hıfıhü ranai Sısasımbı anıhondümböndıhorühı ahandı hoafı ra süngumbırıhındı yahuhaya ranımbözünda God ai yıhoefımbö kamafoareamunı. ⁶ Asu nındou Rom ngoafıhü amarei ra sıheimbö kameihıyu hoafı ra hoafımbö koamarıhemunı. Sapo sıheimbö God ai Sısasınd-aneı mehündürı. ⁷ Se Rom ngoafıhü amarei sıheimböyu sapo

God ai ṅgusüfo parearühi asu ai nindou wand-
 anei yahuhaya dıbonımendürı, sıheimboanahi
 ro sürü nda paparıhandı. Sıhefi Ape God
 asu Adükari Sisas Krais ai sıheimbo moanı
 hıpoambo-ndıneandürühi ṅgusüfoambe
 afurıfımbı hohoanımo mbısabına-ndüramboane.

*Por ai Romıhündı hoeifendürımbı yahum-
 boanı*

⁸ Ro randıhe hoafındahandürı samboanahi,
 muṅguambo hıfi nindou amarei ranai
 se anıhondümbo-rıhindeımbı nindou
 anımbıoei ranımbı wataporımbı-arıhündı
 ranımbıanahi asu Sisas Kraisındı süṅgu
 sıheimbohünda wandı God ranahambo
 hıhıfarıhüni. ⁹⁻¹⁰ Godındı Nımorı ranahambo
 aboedı hoafi ra hoafiya rıhandühi wandı
 muṅguambo hohoanımo Godımbı ratüpuri-
 yahühanahi. Ai fıfıreamboanı sapo ro nımbı-
 nımbısi sıheimbo hohoanımoayahühi ahambo
 dıdıbafiya arıhandı. Ai wambo sıheimbo
 hoeifendürımbı farıhefe-ndırımbıohündambo
 hohoanımoayu ana, asu ro süṅgunambo
 dıdı sıheimbo hoeındı-heırımbıoyahi. ¹¹ Ro
 Yıfiafi Aboedındı-mayo moatükunı sıheimbo
 ṅgınemındı-ndürımbıohünda segodürımbı
 sambo, ranımbıanahi asu ro sıheimbo
 hoeifendürımbı hohoanımo-ayahandürı.
¹² Hoafi nda rahurai-ane: Sıhefi anıhondümbofe
 ranına sımbıori-sımbıori ṅgınnımbı-ramındımun-
 amboane samboanahi hohoanımoayahı.

¹³ Wandafi mamı, se ndorıhi fıfırındıhındı,
 ro sıheimbo sowana afındımbı sınımbı
 samboanahi hohoanımoayahı. Nga asu
 wambo afındımbı bıdıfıri moatükun-ane

nafi güreandiri marandi. Ro Godindi ratüpurü ratüpurüyahühi Suda-yafe ndifo aheimbo fariheheandürani ahandi hoafi anihondumbo-rihindeimbi nindou tüküyahi marihünd-ane. Nga ranimboanahi siheimbo sowanambo amboani sinimbo samboanahi, sihei anihondümbofe hohoanimo ra farihefembohünda sapo aheimbo mafarheheandüri nou. ¹⁴ God ai wambo ranü ratüpurü masendira ranimboane asu roana nindou Grikindi adükari ngoafihü amareiane asu nindou nimambe burayei-ane, nindou fifirihindeimbi rananei asu fifirifekoate-mayei rananei munquambo aheimbo hoafi ro moani bokandihhehea samboanahi ngusüfoambe fufurafoareandiri. ¹⁵ Ranimboanahi asu Godindi aboedi hoafi nda Rom ngoafihü amareisiheimbo amboa bokandihheheandüri sa hehea ro hürütayahü.

Aboedi hoafi ana Godindi nginind-ane

¹⁶ Nga ro moai aboedi hoafi ranahambo amoanngiyahi. Nimboe sapo ranana Godindi hoafi nginindi hamindiyo hayamboane asu ai didiyei anihondumbo-arihindi ranaheimbo aboedambo-reandüri-randeimbi mayowambo wambo. Sudahündi aheimbo-so boatei tüküfe mburamboyo asu sünguna ahei ndifo ranaheimbo-so amboa tüküme feyo. ¹⁷ Nga aboedi hoafi ra sapo God ai nindou anihondumbo-arihindi ranaheimboya nindou mbumund-ane ehündüri asu Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ranambeah-ane weindahi tüke feyo. Mbumundi hohoanimo ranana anihondümbofe hohoanimo ranisüngu yangiri weangrühi

peyo haya hombo bidifirani tükefeyo. Nga Baiborambe hoafi ranahambo yare hoafi+yowohü yahoya, 'Nindou ranai ana an+hondümbofe hohoanimo rani-süngu yangir+ nimboeimboyei,' meho.

Munquambo nindou Godimbo daboadanambo-ar+hor+

¹⁸ Nindou sapo Godimbo daboadanambo-r+horüh+ asu moaruwai ham+nd+ ho-hoan+moyeih+ ahei moaruwai hohoan+monambo ahand+ an+hondü hoafi ra gürühi ar+hünd+. God sünambe amaru ahand+ hürütü ra ranaheimbo weindah+ tüküfe arand+. Asu ai ranambo nindou rahurai ranaheimbo y+bobondear+mbui.

¹⁹ Nga nindou ai God ranahambo fifir+fembo hohoanimo ra moai dibo yangoro. Nga God ai ahand+hoar+ rani-moatükun+ ra aheimbo weindah+mareandür+. ²⁰ Yin+, God ai hifi+ nda naf+marand+ asu horombo hondü peyo haya hohombo hapondan+ amboan+ raran+moatükun+ ai naf+marand+ ra nindou ai hoeir+himboanei. Ran+nambo asu nindou ranai God ahambo ng+r+ himboar+ hondünambo hoeind+hor+s+, nga ai nüngu-nahurayü ranahambo fifir+nd+himboyei. Ai ahand+ koadürümbo yangoroweimb+ ng+n+nd+ ra fif+nd+hind+ asu ai God hondayu ranahambo fifir+nd+himboyei. Ran+imboane asu ai ng+r+ roana moai ranahambo fifir+hund+ mb+sei.

²¹ Sapo nindou ai Godimbo fifir+-mar+hor+yos+, nga asu ai moai Ahambo adükar-ani seihü, sihefi God-ani sahündowohü hi+hifi+r+hor+r+hünd+. Nga asu moan+nd+ moatükun+imbo ngusüfo pamar+hind+ asu ahei hohoan+mokoate

hohoan+monambo ahei ngusüfo ra n+imbi mamarondür+.²² Asu ai rar+hi hoafiyeih+ seiya, roana fifir+hundeimbi nindou-aneft+, masei, nga ai nindou fifir+ifekoate tükümehind+. ²³ Asu ai God koadürümbo-koadürümbo nunguweimbi ranahambo hin+ngir+hi hehi asu ai sümbuyorandeimbi moatükun+, nindou, ndu, nin+hond+, wako sisam+ ranahambo hei did+bafiyei r+hündüh+ h+h+fi-h+h+fiyei mar+hünd+.

Mam+kar+ hohoan+mo

²⁴ Nindou ranai moaruwai ran+ hohoan+mo-mayeiamboyu asu God ai aheimbo yare moan+ hin+ngi-mareandüra asu ai y+koar+fo hohoan+mo ngusüfoambe bot+mareandür+ asu amoan+ngümb+ moatükun+ simbor+ hoyei mar+hünd+. ²⁵ Nindou ra God+nd+ an+hondü hoaf+ ranahambo hin+ngir+hi hehi asu t+kai hoaf+ süngur+hi ar+hünd+. Ran+yei asu ai n+ine-moatükun+ God naf+marand+ ranahambo hohoan+moyeih+ did+bafiyei mar+hünd+, nga asu ai God mun+gu-moatükun+ naf+marand+ ranahambo moai an+hondümbo-r+horüh+ did+bafiyahindo r+hünd+. Nga awi si+h+r+ mun+guambo si aho ra ahambo adükar-ani mb+sefi+amboane, nga an+hond-ane.

²⁶ Nindou ranai moaruwai hohoan+mo ramar+hind+ ran+imbo-hündambo God ai aheimbo amoan+ngümb+ hohoan+mo ngusüfoambe amaro ra-süngure hin+ngi-mareandür+. Ran+imboyei asu n+imoreh+ ai-amboan+ nindowenih+d+ibo aboed+ n+ngokoate-yeih+ ngorü n+moreh+ d+ibo mam+ ran+ hohoan+mo süngumar+hünd+. ²⁷ Asu nindowenih+ ai-amboan+ ran+ süngumboemo ai

hohoanimo aboedi ahamundi nimorehi-babidi refembo ra hiningiru houmbo nindowenih ahamundihoari bogo moaruwai hohoanimombo mehomo. Raniyomo asu ai amoaningumbi moatükunî yaru arundi ranimbo-hünda asu ahamundihoari tîrifo afindi masowandümo sapa ai ramefundî rani simogodihumbo.

²⁸ Nindou ai Godindi anihondü hohoanimo fifirife ranahambo süngufembo moei masei ranimboyu asu God ai ahei yikoarifo hohoanimo moaruwai yare hiningimareandüra, asu ai rani-moatükunî refembo yowanimbo-mayo ra ai rani-süngumarîhindi. ²⁹ Asu aheimbo hohoanimo moaruwai hamindi mengoro ranai tüküra pimareandürî yikoarifo hohoanimo, sümbuyo-randeimbî hohoanimo, hohoanife hohoanimo, ñgorumbo yifari hohoanimo, ñgorumbo ñgusüfoambe moaruwaimbofe hohoanimo, nindoumbo hifokoeffe hohoanimo, ñginindi hoafi hohoanimo, ñgorumbo tikai hoafi hohoanimo, ñgorumbo moaruwaimbofe hohoanimo, munğu hohoanimo ra süngumarîhü hei. ³⁰ Raniyei asu ñgorumbo dabodani hoafi hohoanimo, ñgoründî ndürî weindahî hamindi moaruwaimbofembo hohoanimo, Godimbo yiboarukofi hohoanimo, hoafi mbahirîhefimbî hohoanimo, afindi-afindeimbî hohoanimo, ahei fi ranahambo borî hohoanimo, munğuambo ra süngumarîhü hei. Ai simborî moaruwai hohoanimo ranahambo refembo hohoanimo, asu hond-afindi-yafe hoafi himborî-koate, hohoanimo munğu ra rareirani hohoanimo munğuambo ra rarîhi marîhündî. ³¹ Ai

ngusüfo hohoan+imokoate-anei, asu moai ahei hoafayei ranahambo k+k+h+r+hümündi, moai ahei fik+m+n+ndimbo hohoan+moyei, asu ai moai nindou ngorümbo h+poambo-r+hindüh+ far+hehindür+. ³² Nindou ranai God+ndi mbumundi hohoan+mo hoafi ra ndor+hi fi+f+r+hindi+. Hoafi ra yare hoafi+yowohü yahoya, 'Nindou düdi ai hohoan+mo yahurai hohoan+moayu ana, y+f+mbiyuwamboane,' meho. Nindou ai ra fi+f+r+hindi+s+, nga moaruwai rawar+hindi+. Asu ran+ yang+r+yopoani, nga nindou b+d+i+f+r+i ai rawar+hindi+ ranaheimbo siaoyahi ar+hündi+ kameih+.

2

God+ndi y+bobofe hohoan+mo ai mbumund-ane

¹ Ran+imboane asu nindou di+diyeyi nindou ngorümbo papi+hoaf+r+hündürani+, se ng+r+i ro hüt+yef+poani+ mb+sei. Nga se ngorümbo papi+hoaf+r+hündürani+ se si+hei-fimbo amboani+ papi+hoaf+rüh+ ar+hündi+, ni+mb+oe se ran+ moatükun+ ai rawar+hindi+ ra sapo se-amboani+ rawar+hindi+ ran+imbo wambo. ² Nindou sapo moaruwai hohoan+mo rahurai rawar+hindi+ ranaheimbo God ai papi+hoafarandür+, nga ahandi+ y+bobofe hohoan+mo ra mbumundi+ saf-ane, ra si+h+i+r+i fi+f+r+hündi+. ³ Nga se nindou b+d+i+f+rambo ai hohoan+mo rahurai hohoan+moayu ranahambo papi+hoaf+r+i-hündühaneisi+, nga se-amboa si+heihoari+ ran+ hohoan+mo rahurai rar+hindühane+i, nga se nüngur+i+hi ranahambo hohoan+mo-yeih+yeia? Asu se God+ndi+ y+bobofe tüküfeyowambe

ra aboedambo-ndahumboyefi seimboyei?
⁴ God ai siheimbo hohoanimo aboedi safi hohoanimoyundürühi siheimbo nimai yibobofe-ndürikoate gedühi hifandarandürühi. Nga ahandi hohoanimo ra se moanane seimboyei? Godindi aboedi hohoanimo ra siheimbo didiboado-fendürani asu se hihirife ahambo süngufimbo-hündamboane, nga se ranahambo moai fifirihindiyoye? ⁵ Nga se afindi-afindeimbanei asu ngiri sihei moaruwai hohoanimo ra hiningindihindi. Mami rani hohoanimo süngu Godindi-mayo nginindi hamindi hohoanimo ra siheiwami papirihündühi nou-anei. Asu se süngunambo God ai nginindindühi ahandi mbumundi hohoanimo süngu yiboboreandambe animbo rani-simboani weindahi tükündifeyoani asübusümbi hohoanimo ra ndahümündimboyei.
⁶ Nga nindou mamami nne-moatükuni ai rawarihindi rani simogodhümbö animbo God ai aheimbo yibobondearümbui. ⁷ Nindou bidifiri didiyei aboedi hohoanimo ra sünguarühi hei ana, sapo God sihefimbo ndürühi adükariamboane asu sümbokoate yangiri ningombo ranane muᅅguambo rani-moatükuni mbisemuna seimboanei rawarihindi. Nindou rahurai ranaheimbo-animbo God ai yangiri koadürümbo ningoweimbi ra dagadürümbui.
⁸ Nga asu nindou bidifiri didiyei ai ahei fimbo yangiri hohoanimoyeihi anihondü hohoanimo ranahambo yiboaruko-rühindühi asu nne hohoanimo moaruwai meᅅgoro ra süngufembo hohoanimoayei ranaheimbo-animbo God ai nginindindühi tiᅅirifo afindi

dagadürimbui. ⁹ Rani-simboan-animbo nindou munḡuambo sapo hohoanimo moaruwai meḡgoro süḡuarıhi hei ranaheimbo tiḡiriifo-ane asu asübusı afındı ranane ranı-moatükunı ra dagadürimbui. Ranı-moatükunı ra Sudaḡündı aheimbo-so boatei tükündıfendürı mbundambo-animbo asu süḡunambo munḡuambo nindou amurı-mayei aheimbo-so amboanı tükündıfendürımböe. ¹⁰ Nga asu nindou munḡuambo didıyei ai sapo hohoanimo aboedı ra-süḡuarıhindı ranaheimbo-animbo God ai ahandı hımböamupui-randeimb-ane, ndürı adükar-ane asu ḡgusüfo afurıfe kife-ane munḡuambo ra dagadürimbui. Ranı-moatükunı ra Suda aheimbo boakorı dagadürı hayambo-animbo asu nindou amurı-mayei ranaheimbo amboanı dagadürimbui. ¹¹ God aiana ḡḡırı nındoundı sırı ranahambo hohoanımondu, ḡga munḡuambo mamı hohoanimo süḡgu türüfoa-reandürıhani yıboböareandürı arandı. Nga nıne-moatükunı nindou ai rawarıhindı ranı-süḡgu yaḡḡırı animbo ai türüboadeandühi yıboböndeambui. ¹² Nga nindou didıyei Mosesındı-mayo ahınümbı hohoanimo ranahambo fıfırıfekoate-mayei-aneısi, ḡga moaruwai hohoanimo süḡgurıhindanı God ai ahınümbı hohoanimo ranahambo hohoanımoate-nduhü aheimbo randeandüra awandıhehimboyei. Asu Suda ai ahınümbı hohoanimo fıfırıhindısi, ḡga asu didıyei moaruwai hohoanimo süḡgurıhindanı ahınümbı hohoanimo ranı-süḡgu yıboböndearümböe.

¹³ Nga nindou didıyei ahınümbı hohoanimo

ranahambo himborimayei raní-yeipoaní ai Godíndí himboahü aboedí mbumundí nindou anímboei, nga wantí. Nga nindou ai ahínümbí hohoanímó ranai hoafímáyo ranahambo sünguríhindühi rawaríhi hei ranai-anímbo Godíndí himboahü aboedí mbumundí nindou tükündahimboyei. ¹⁴ Nga nindou Suda-yafe ndífo aiana moai ahínümbí hohoanímó ra fífíríhindísi, nga bídífírí ai moaní ahei hohoanímonambo yangírí aboedí moatükuní ahínümbí hohoanímó ranai hoafímáyo raní-süngu-aneí ratüpuríyei aríhündí. Ai ahínümbí hohoanímó ra fífírífekoate-ayeí amboaní asu ai aboedí hohoanímó ra aheihóari puríhümündihü hohoanímoyeihanei. ¹⁵ Raní hohoanímó ai raní-sünguríhi hohoanímoyei aríhündí asu ahei aboedí hohoanímó ranai-ane ahei ngusüfoambe ahínümbí hohoanímó sürü apaiaro ranahambo nafuiarandí. Raníyei asu ahei ngusüfoambe ranai-amboaní ahínümbí hohoanímó ra puraríhümündi ranahambo nafuiayo, nga ngoambo yiboarukureandürí asu ngoambo ndoreandürí randühane. ¹⁶ Yíbobofe sí ra tüküfe símboan-anímbo munngu-moatükuní sapo rahurai hamíndí nindou aheimbo-so tükündífendürímboe God ai Sisas Kraisíndí warí-süngu nindou-yei hohoanímó díbo mengoro ra türüboadeandühi yíbobondea-ndürímbui. Hoafí yahurai ranane ro síheimbo aboedí hoafí hoafayahíndürühi bokaríhehe aríhandí.

Sudahíndí asu ahínümbí hohoanímó

¹⁷ Asu se nünngu-mandahia? Se hoafíyeihíya, roana Suda-aneí, nga ranímbo-hündambo

ah+nümbi hohoanimo ra fifirar+hundi
 ranimbo wambo Godindi yibobofeambe
 s+hefimbo aboedambo-ndeamunümbui ase.
 Asu se ro-anefti Godindi nindou-ayefti sei
 hehi ranahambo bor+yei ar+hündi. ¹⁸ Sapo
 se ah+nümbi hohoanimo ra yamund+hi
 mbur+hü fifir+hi hehimbo wambo God
 ai n+ne aboed+ hohoanimo-ane ehu ra
 fifirar+hindi asu mbumundi hohoanimoayo
 ranahamboane yifirayei. ¹⁹⁻²⁰ Asu se
 hoafayei+ya ah+nümbi hohoanimo ranambe
 fifir+fe hohoanimo asu an+hondü hoafi ra
 munḡu fifirar+hundi ase. Ranimbo-hündambo
 animbo h+imboat+har+mayei ranaheimbo nafi
 nafuinda-hundür+imboyefti asu nindou n+mbi
 n+maroan+ an+boadei ranahei si rahurai-
 anefti. Asu roana sapo ḡusüfokoate nindouyei
 di+di+boador+hundür+r+hundeimbanefi asu
 n+imoak+di+bou yamund+hundür+r+hundeimb-
 anefti munḡuambo rasei ar+hündi. ²¹ Se nindou
 bod+mondambo yamundar+hindür+ ana, asu
 n+imboe s+hei fimbo yamund+fekoate-ayeia? Se
 hoafiyei+ya, se hümbuhün+ipoan+, ase-anesi,
 ḡa asu se ra s+heihoar+ hümbuhün+yei+yei
 wan+yei? ²² Se hoafiyei+ya, se n+morehi
 s+s+i+mo, nindoweni+ birab+ri+poan+, ase-anesi,
 ḡa asu se s+heihoar+ ra raweyahindüh+yei
 wan+yei? Se s+sami god ranahambo
 yiboarukoar+hündisi, ḡa asu se s+sami
 godindi worambeahindi napo hümbuhün+yei
 r+hündai wan+yeiai? ²³ Se ah+nümbi hohoanimo
 ranahambo ro fifir+humboanefi sei+hü
 ranahambo bor+yei r+hündühaneisi, ḡa
 se hohoanimo ra süḡgufekoate-yei+ asu

rananımbo se Godındı ndürı moaruwaimborıhındühiyei wanıyei? ²⁴ Nga ranahambo Bukambe hoafı ranai yare hoafıyowohü yahoya, 'Suda sıhei sünguna nindou ngorü sırıhündı ranai Godındı ndürı ranahambo moaruwaimborıhi hoafıyei arıhündı,' meho.

Hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo asu ngusüfoambe hohoanımbo-ane

²⁵ Asu Suda se ahınümbı hohoanımbo ranahambo sünguarıhi hei ana, sıhei hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo ra mbumundı saf-ane. Nga asu se hohoanımbo ranahandı süngufe hokoateyeianı hoearı kefe tırıhefe hohoanımbo ranai refekoate hımbondeimboyei. ²⁶ Asu nindou ngorü sırıhündı sapo dıdıyei ahei fihoearı ra kefe tırıhefekoate-aneısı, nga asu ai ranı ahınümbı hohoanımbo ra sünguarıhi hei ana, nindou ranaheimbo God ai nindou ranai ana fihoearı kefe tırıhefımbı hımboyeimboanei mambüsüyo? ²⁷ Yını, asu Suda seana ahınümbı hohoanımbo ra Bukambe mbenıgorındürısı asu sıhei fihoearı kefe tırıhefe hohoanımoyeimb-aneısı, nga asu se ahınümbı hohoanımbo ranahambo süngufekoate-yei arıhündı. Nga nindou ngorü sırıhündı aiana moai ahei fihoearı karıhi tırıhehi rıhündısı, nga asu ahınümbı hohoanımbo ra sünguarıhındı ana, nindou rahurai ana ahei aboedı hohoanımmonambo sıheimbo papı-hoafarandürı. ²⁸ Nga nindou ai moanı fı yangrı Sudahünd-ani ranai ana Suda hondüyopoanı. Asu fihoearı kefe tırıhefe hohoanımbo hondü ranana moanı fı ranahambo hohoanımbo yangrıyopoanı. ²⁹ Nga nindou

düdi ai Godɪndi-mayo moatükunɪ ra ahandɪ ɲgusüfoambe amarondo ana, ai Suda hondani. Fihoeari kefe tirɪhefe hohoanimo hondü ranana ai ɲgusüfoambeahɪndɪ hohoanimo yangɪr-ane. Rani hohoanimo ranana moanɪ fimbo hohoanimoyopoanɪ, ɲga Yifiafindɪ hohoanimo-ane. Nindou rahurai ai nindouyei hɪmboahü ndürümbɪ adükariyopoanɪ, ɲga Godɪndɪ hɪmboahü ndürümbɪ nindou-ane.

3

Moaruwai hohoanimo ra ɲgɪrɪ aboedi hohoanimo hɪfɪnambondeandɪ

¹ Ranana asu nūngunde Sudahündi-yei nɪɲgombo ranai ɲgorü sirɪhündi-yei nɪɲgombo ranahambo ɲgasündɪmandea? Asu fihoeari kefe tirɪhefe hohoanimo ranambe nɪne-moatükunɪ aboedi tüküfe aranda? ² E! Afɪndɪ munɲuambo moatükunɪ aho ra rani-poanɪ rani-poanɪreamboane. Mamɪ adükari moatükunɪ ranane God ai Suda aheimbo ahandɪ hoafɪ hondü ai aheimborɪhi hɪfandɪmbɪrɪhünda yahuhaya masagadürɪ. ³ Asu nindou bɪdɪfirɪ ai hoafɪ ranahambo anɪhondümbɪ süngufekoate-aye ranana asu nūngumandɪfea? Nindou ai rani-moatükunɪ rawarɪhɪndɪ ranɪmbohünda asu God ai-amboanɪ anɪhondümbɪ hohoanimo hoafɪ ahandɪ ra hɪnɪɲgɪmandeyo? ⁴ Tikaiyopoanɪ, ɲga anɪhond-ane, God ai ɲgɪrɪ rani-moatükunɪ ra randeandɪ! Nindou ai tikarɪhi hehi hoafaye amboanɪ asu God aiana moanɪ anɪhondümbɪ mam-anɪmbo hoafɪndɪmbui. Sapo Bukambe

hoafi ranai God ranahambo yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Nüngu-simboaniyo se hoafindafani nindou hoafi ra anihondayo fifirimbiri-hindamboane.

Asu nüngu-sümboaniyo nindou sishambo papi-hoafindihünani sifahafi hoafi ra ahei hoafi ranahambo ngasündimbi-reandüramboane,’

Buk Song

51:4

meho.

⁵ Nga asu sifehi moaruwai hohoanimo ratüpurani hohoanimo ranai Godindi mbumundi hohoanimo ranahambo weindahindeandani ana, sihiri ranahambo nüngu mambi-sefa? God ai sihiri moaruwai hohoanimoyefi arihundi ranimbo-hünda ai sifehimbo simbori tinjirifo asemunani ana, asu ahandi hohoanimo ra moaruwai-ane, randihu ramambisefiyo wanimandefiyo? (Nindou sifehi hohoanimo sünguanahi moani ndarthe hoafiyahi.) ⁶ Ranimoatükunani ra ai wanani! Asu God ai mbumundi hohoanimokoate-ayu ana, asu nüngunde ai nindou hifi ndanihu animboei ranaheimbo türüboadeandürühi yibobomandeandüra?

⁷ Asu wandi tikai hoafi hohoanimo ranambo Godindi hoafi hondü ra weindahiriheandani asu ahandi ndüri adükari tüküfeyo ana, asu nimboe wambo moaruwai hohoanimo-yaheimbi nindou nou God ai papi-hoafarandira? ⁸ Refeana, sihiri randihu hoafindefihüya, awi sihiri moaruwai hohoanimo rani yangiri-animbo süngundihu ngefani ranimbo asu aboedi hohoanimo ra rani-süngu tükündifeyoani

mambisefiyo? Karıhasıhandürı wani. Nindou bidifiri wambo tıkai hoafıyahü-ndırıhüya Por aiana yahurai hoaf-ane wataporımbora arandı aseı. Süngunambo-anımbı God ai aheimbo ramarıhındı süngu türüboadeandürıhi tıııııfo dagadürımbui, ıga ranı-moatükunı God ai refemboayu ra ai aboed-anesı.

Nindou moai mbumundı mamı ai-amboanı hıfııı nüngu

⁹ Awi refe ana, Suda sıhıri nindou ıgorü sırıhündı ranaheimbo ıgasündıhurümbıbeyefıyo? Ra ai wanı! Ro ranı-moatükunı ranahambo hoafıyaheimb-ane, nindou ıgorü sırıhündı ranane, asu Suda ranane, muıguambo sıhıri ana mamı sımogodı nindou yangır-aneı asu muıguambo moaruwai hohoanımo süngurıhu-rıhundühi sıhefıhoarı hüti-aneı.

¹⁰ ıga Bukambe hoafı ranahambo yare hoafıyowohü yahoya,
'Nindou mamı ai-amboanı moai mbumundı nüngu.

¹¹ Nindou mamı ai-amboanı moai Godındı moatükunı ranahambo fıfıreandı,
nindou mamı ai-amboanı moai Godımbı kokorürı randı.

¹² Muıguambo ai Godımbı daboadı hıhırihııııboaneı.

Muıguambo ai nindou moaruwai saf-aneı tükümeıındı.

Nindou mamı ai-amboanı nıne-moatükunı aboedayo ranı-moatükunı moai rareandı, ıga wanı,' *Buk Song 4:1-3; 53:1-3; Saveman 7:20*

13 ‘Mun̄gu yafambe ana yifambe gabudifekoate anin̄go rahurai-anendür̄i.

Tik̄ai hoafi moaruwai ranai ahei teifi ran̄i-sün̄gu h̄h̄ire ho piyowohü moan̄i yanḡoroweimb̄i hoafi ranai tüküfih-ane.’

Buk Song 5:9

‘Amoas̄ir̄indi yahafambe nindou h̄ifokoefembo t̄ibaḡi amaro nahurai.’ *Buk Song 40:3*

14 ‘Ahei yafambe ambe ana nindoumbo God ai moaruwaimbo-mb̄ireandüra-mboane yaho hoafi

asu moaruwai hühütimbü hoafi ran̄i yanḡir̄-ane hoaf̄iyei ar̄ihünd̄i.’

Buk Song

10:7

15 ‘Aiana nindou h̄ifokoefembo hohoan̄imoayei.

16 Aiana nahan̄in̄yo ahei ra mun̄gu-moatükun̄i moaruwaimbofe howohü t̄in̄ir̄ifo af̄ind̄i saimbo yanḡir̄i nindou-anei.

17 Aiana nindou ŋgorü-bab̄id̄imbo moai wud̄ipoapor̄ihi nimarēi.’ *Aisaia 59:7-8*

18 ‘Aiana moai God̄imbo ak̄idou-amboa ah̄in̄ir̄i-horüh̄i yih̄imboyahündo r̄ihünd̄i,’ *Buk Song 36:1*

meho.

19 Asu sih̄iri fifir̄ihumboanefi, mun̄guambo hoafi ah̄in̄ümb̄i hohoan̄imo ai hoafayo ra nindou did̄iyei ranahand̄i hoareh̄indeih̄i süngumb̄iri-hindamboane. Ran̄imboane asu nindou mam-amboa ŋgiri hoaf̄indüh̄i ro mbumund-anah̄i mbüsu, ŋga wan̄i. Asu nindou mun̄guambo God̄ind̄i h̄imboahü h̄üti-anei ra nafuimbohünda ah̄in̄ümbo hohoan̄imo engoro. 20 Ŋga ah̄in̄ümb̄i

hohoanimo süngufembo raninambo ngiri nindou mamimbo amboani Godindi himboahü nindou mbumund-anahi mbüsu. Ahinümbi hohoanimo ranai ahandi ratüpurü sihefi hohoanimo moaruwai nafuiyamuni randühane.

Anihondümböfe süngu nindou ai Godindi himboahü mbumund-anei

²¹ Nga hapondani ana God ai ahandi nindoumbo mbumund-anei ehu hohoanimo ranana ai weindahi tükufemboane. Nga asu rani-moatükuni ra sapo ahinümbi hohoanimo mengoro rani-süngupoani tüküme feyosi, nga ahinümbi hohoanimo raniyo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ranai-amboani rani-moatükuni ranahambo weindahiru masihoemo.

²² Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ranana ndahurai-ane: Nindou muṅguambo didiyei ai Sisas Kraismbo anihondümbö-arihori, ranaheimbo God ai nindou mbumund-anei ehu ahei anihondümböfe hohoanimo rani-mbo-hündambo. Nga nindou ranai ṅgorüpoaniyombo-yopoani. ²³ Wani, nga nindou muṅguambo moaruwai hohoanimo-yeimboanei asu mbumundi sürühoeimbi hohoanimo God ai siaoayu ra mbonimbo-rihümündimboanei. ²⁴ Nga asu God ai aheimbo moani hipoamboarandüri. Ranimboyu asu ai nindou ranaheimbo aboedi mbumund-anei mehündüri sapo Krai Sisas ai aheimbo aboedambo-mareandüri ranahandi süngu. ²⁵ God ai Krai ahamboya, ahandi hori ranai pindowohü-animbo nindou didiyei ahambo anihondümbö-arihori ranai

moaruwai hohoanimoaye ra popoaimbi-ramindüramboane yahu hayamboyo. God ai ranimoatükun ramareandi ra ahandi hohoanimo moan mbumundi hamindi hondayo ra nafuimbohünda ramareandi. Nga horombo ana nindou ai moaruwai hohoanimomayeisi, nga God ai ranimoatükun ranahambo hini ngirou safi hifandandühi asu ai moai nimai ranimoatükun ranahambo simbori tirifo saimbo hohoanimo. ²⁶ Yini, ai Sisasimbo maserü ra haponda ndanambe ana ahandi mbumundi hohoanimo ra weindahi nafuimbo-hündamboyo. Ranisüngumboane ro firihundi ra God ai ahandi hoari mbumundi hamindi hond-ani asu nindou düdi ai Sisasimbo anihondumbo-ariri ranahambo seana nindou mbumund-anafi yahu arandi.

²⁷ Asu refe ana, nime-moatükun ranahambo sihiri borimandefi habodefa? Ngiri moani borindefi. Asu nimboe ranimoatükun rana? Ran mbumundi moatükun ra sapo ahinümbi hohoanimo mengoro ra süngufembo-hündamboyo? Wani, nga sapo sihiri anihondumbo-arihundi ranimbo-hündamboane.

²⁸ Nga sihiri ana ra firihundi, nindou moani anihondumbo-arihindi ranaheimbo-animbo God ai nindou mbumund-anei mbüsümbui, nga ahinümbi hohoanimo ra süngufembo ranimbo-hündambo ngiri randearü.

²⁹ Asu nimboe rana? Asu God ai Suda-yei God yangiri-yu? Asu nindou ngorü sirihündiyei God kameihiyu? Yini, God ai nindou ngorü sirihündiyei God amboan-ani. ³⁰ God aiana moani mamani. Ran-yu hayambo ranani Suda

sapo ai ahei fihoeari karahi tirihahi arihündi ranai anihondumbo hohoanimo süngu aheimbo nindou mbumund-anei mbüsümbui. Asu nindou ngorü sirihündi sapo ai ahei fihoeari kefe tirihefekoate ranai anihondumbo hohoanimo süngu aheimbo amboa nindou mbumund-anei mbüsümbui. ³¹ Asu sibir ran anihondumbofe hohoanimo ranambo sapo ahinümbi hohoanimo menjoro ra moanane sefai? Ai ra wani! Nga ahinümbi hohoanimo ahandi nimindi ra nginiri-humündefühanefi.

4

God ai Abrahamimbo nindou mbumund-anafi mehundo

¹ Asu sibir sifei amoa Abraham ranambo nungu mambi sefa? ² Abraham ai nine aboedi moatükuni ratüpurimayu ranahambohünda God ai ahambo nindou mbumundi aboed-ani mbehumbonana, asu ranimbo-hünda borimbomayuhündiyosi. Nga ranimbo-hünda Godindi himboahü ngiri borindu. ³ Nga Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranimboyu asu God ai ahambo nindou mbumund-anafi mehundo ahandi anihondumbofe hohoanimo ranisüngumbo wambo,’ meho. *Stat*

15:6

⁴ Sibirififirihündi ra, nindou ai nine ratüpurirätüpurayu ana, ai ranitakini kakisemündüh-ani. Ahandi kakisemündühüyupoani, nga sapo

ai ratüpurimayu ranî takînimbo asabudo-ane. ⁵ Nga asu nindou düdi ai ahandî ratüpurî ranahambo hohoanîmokoate-yuwohü asu ai moanî God sapo nindou hohoanîmo moaruwaimbü aheimbo nindou mbumund-anei ehu ranahambo anîhondümböarirî ana, asu ai ahandî anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo mbumundî hohoanîmo-ane yahu arandî. ⁶ Nindou rahurai-ane God ai ahambo mbumundî nindou-ani ehu, nga moai ahandî ratüpurîmbohünda, nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-ani yahu. Nga Defit amboa ranahambo hoafîmayu. ⁷ Ai yare hoafîyuhü yahuya,

‘Nindou ai hîhîndî hohoanîmoyeianî asu God ai amboawiyeyi yahuhü ahei moaruwai hohoanîmo ranahambo gabudareandî, nindou ranai ana hîhîfi-hîhîfümbî nindou-anei.

⁸ Nindou ai moaruwai hohoanîmoyuwanî asu Adükarî ai ranahambo hohoanîmokoate-ayundo ana, nindou ranai hîhîfi-hîhîfümbî nindou-ani,’
Buk Song 32:1-2

mehu.

⁹ Sapo hîhîfi-hîhîfi hohoanîmo ranahambo Defit hoafîmayu ra, nindou fihöearî kefe tîrîhefe hohoanîmo süngurundeimbî ranaheimbo yangîrîyu hoafîmayu? Wanî. Nga nindou fihöearî kefe tîrîhefe hohoanîmo süngufekoate-ayeyi ranaheimbo kameihîyu ai yare hoafîmayu. Nga sihîrî rarîhu fifîrîhundî ra, God ai Abrahamîndî anîhondümböfe ra hoeireandanî mayoa ahambo nindou mbumund-ani mehu,

asefi. ¹⁰ Nga nüngusümböaniyo rani-moatükuni ra ahambo tüküme Feyowa? Abraham ai ahandi fihoeari ra kefe tirihéfekoate-yuwambeyo asu kare tirihai hayamboyuwambeyo God ai ahambo yare hoafi mayundo ra? Sapo ai fihoeari kefe tirihéfekoate-yuwambeyo, nga süngunambo-yopoani. ¹¹ Ai ahandi fihoeari ra kefe tirihéfekoate nünguambe Godimbo anihondumbo-marira asu God ai ahamboya se nindou mbumund-anafi mehundo. Ra nafuimbohünda God ai ahambo fihoeari kefe tirihéfe hohoanimo masagado. Ranimboani Abraham ai munguambo nindou moai fihoeari ahei ra karihi tirihéhindisi, nga asu ai Godimbo anihondumbo-arihori ranahei amoa amboanayu. Ranimbo-hündamboyo asu God ai aheimbo amboani se nindou mbumund-aneih mehündüri. ¹² Nindou bidifiri ai fihoeari karihi tirihéhi-ndeimbi yangiri-yeipoani, nga anihondumbo-rihindeimbi kapeih-aneih asu sihefi amoa Abrahamindi anihondumbofe hohoanimo süngurihi arihündi. Asu horombo Abraham ahandi fihoeari kefe tirihéfekoate-yuambe anihondumbo-mareandi rani-süngumefundi ranimbo-hündamboani ai ahei amoa-ayu.

Godindi horombo hoafi ra munguambo anihondumbo-rihindeimbi-yafe-ane

¹³ God ai Abraham asu ahandi amoa mamih ranaheimbo hifi munguambo ra ndahandürimboyahih yahuhaya horombo hoafimareandüri. God ai ahambo rani

hoafi ahinümbi hohoanimo süngufembo rani-sünguyopoani ai horombo hoafimareandi. Nga Abraham ai Godimbo anihondümbo-mariramboyu asu God ai nindou mbumundani mehundo. Nga rani-süngumboyu rani-moatükunî semindimbo God ai horombo hoafi ra hoafimeindo. ¹⁴ Sapo nindou ai ahinümbi hohoanimo ra sünguri-hündeimbi-mayei ai yangirî Godindî mungu-moatükunî ra asahümündi ana, asu anihondümbo hohoanimo ra moanî niŋgombo nou-ane. Asu Godindî horombo hoafi ranamboanî yafui hoafi yangirî nou-ane. ¹⁵ Sapo ahinümbi hohoanimo ra yangorühi asu Godindî ŋginindiyowohü tiŋirifo saimbo hohoanimo ai-amboa yangoromboane. Nga asu ahinümbi hohoanimo ra yangorikoate-yowohü asu ŋgirî nindou ai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngufekoate-ayei mbisefi hoafindefi.

¹⁶ Ranimboane asu rani-moatükunî ranahambo sapo God ai saimbo horombo hoafimareandi ra anihondümbofe hohoanimomayo rani-süngu tükefeyo. Ranimbohündambo-animbo rani-moatükunî ra sapo ahandî hipoambofe hohoanimomayo rani-süngu yangir-ane tükefeyo. Nindou didiyei sapo ahinümbi hohoanimo ranahambo sünguarihindî ranaheimbo yangiriyopoanî, nga nindou sapo anihondümbo-arihindî ana, Abraham ai anihondümbo-mareandi nou ai-amboanî ra ndahümündimboyeisî. Abraham ai ana munguambo sihefi amoa nahurai-ani. ¹⁷ Raniyo Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

'Ro sihambo afindi hifi hifi nindou ranahei amoaombeyafa sahehea hiniŋgi-maritheanini,' meho. Raniyo rani hoafi ra anihond-ane nimboe sapo God ahandihoari hoafimayu. Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranai-ani nindou yifihundi yangiri botire asu nine-moatukuni munguambo tukufekoate ra ahandi hoafi sungu hoafi yangiri moani aimbore tukufe arandi.

¹⁸ God ai Abrahamimboya, 'Sihafi amoa mamani ana tapuiyowa ngiri kikindeandi,' mehundo ra ai moai fifiireandi nungunde rani-moatukuni ahambo tukumandife. Nga Abraham ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya Godimbo anihondumbo-riruhi himbomayu hu. Ranimboane asu nindou afindi hifini ranahei amoa tukumefiyu God ai yare hoafimayu nou. ¹⁹ Abraham ai ndeara 100 himbani boagiri safiyusi, nga asu Godimbo anihondumbo-fimbo hohoanimo ranai moai warambe hoafireri ahandi fi ranai ndeara akimi yifimbo yangiriyowambe ra. Asu ahandi nimorehi Sara amboani ahandi fi ra ndeara boagiri-yowohu wambo ngiri nitori wakindamindo.

²⁰ God ai Abrahamimbo mamani moatukuni ndahandomboyahi yahuhaya horombo hoafimendu ranimbo moai yimbumbore hohoanimo, nga Godimbo nginindi anihondumbo-riruhi aboed-ani mehu. ²¹ Raniyu ai nine hoafi God ahambo randihamboyahi mehu ranimbo anihondumbo ai randeambui yahuhaya himbomayundo. ²² Ai yare hohoanimomayu-wamboyu asu God ai ahamboya, 'Seana mbumund-anafi wandi himboahu,' mehundo.

23 Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahambo nindou mbumund-anafi wandi himboahü,' mehu ra Abraham ahambo yangiri hamindi hoafiyumbo-yupoani, nga wani. 24 Nga rani hoafi ra sihefimbo kameihiyu hoafimemuni. Sihiri sapo God Sisas sihefi Adükarî ranahambo yifihündi botimariri ranahambo-animbo anihondumbo-ndihurimboane. Rananimbo asu God ai sihefi anihondumbofe hohoanimo ranahambo hoafinduhüya rani anihondumbofe ranana mbumundi hohoanimo nou-ane mbüsümbui. 25 God ai Sisas ranahambo hifi ndanihü yifimbohünda koamarisherü ra sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo gogori-hefembohündamboyu. Asu God ai asükaiyu yifihündi botimariri ra sihefimbo wandi himboahü nindou mbumund-anei yahombohündamboyu botimariri.

5

God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni

1 Sihefi anihondumbofe hohoanimo ranimböhündambo God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni. Ranane asu haponda sihiri sihefi Adükarî Sisas Kraisindi süngu-ane fi God-babidimbo aboedi-aboediyahumboayefi.

2 Sihefi anihondumbofe hohoanimo ra Adükarindi sünguyo nafî menjorowa sihiri Godindi moani hipambofe ranambe kefoehu animboefi. Ranane fi asu sihiri God ai sihefimbo semindimunanî asu ahandî sürühoeimbi himboamupui-randeimbi ranahambo

semindimbo anihondumbo-rihundühi hihifi-hihifiyefühi himboayefi. ³ Asu ranahambo yangiri-yefipoani hihifi-hihifiyefi arihundi, nga wani. Nga nine tñirifo sihefimbo-so tükefeyo ranahambo kameihanefi hihifi-hihifiyefi arihundi. Nga sihiri fifirihundi tñirifo tükefeyomuni ranai moanane yaho hohoanimo ra sünguarandi. ⁴ Asu moanane yaho hohoanimo ra nginindi nñgombo hohoanimo sünguarandi. Asu nginindi nñgombo hohoanimo ra Godimbo anihondumbo himboyondombo hohoanimo sünguarandi. ⁵ Asu sihiri rarihu yahurai anihondumbo himboayefi hefi ana, asu ngiri ngusüfoambe moaruwaindamuni, sapo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi semuni mbura rani-süngu ahandi-mayo ngusüfo pefe hohoanimo ra sihefi ngusüfoambe botimareamuni wambo.

⁶ Nga horombo sihiri nginindi nñgokoate-yefambe rani-simboani God ai kamafoareandi nindou ahambo daboadi hihirihirihundeimbi ranaheimbohünda Kraisi ai yifimayu. ⁷ Nindou mbumundi hohoanimoyeimbi amboani ngiri ahambohünda yifimbo hohoanimondi. Nga nindou mamami ai nindou ngorü aboedi-mayu ranahambohünda yifimbo hohoanimomandüyo asu wanimandüyo. ⁸ Nga asu sihiri moaruwai hohoanimo süngu yangiri süngurihundühi nimboefambe Kraisi ai sihefimböhündambo yifimayumuni. Raninambo asu God ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ra nafuiyumuni arandi. ⁹ Ranana asu haponda Kraisiñdi hori rani-süngu God ai sihefimbo ai mbumund-anei ehu ana, asu sihiri fifirihundi ahandi süngu

Godindi hürütü ranambeahindi aboedambo-ndahumboyefi. ¹⁰ Horombo ana sîhiri Godindi hürütümbiyefi, nga asu hapondani ana Godindi Nîmori yifîmayu rani-süngumbo God-babidi ngunindimbore hinîngîmareamuni. Asu haponda sîhiri ahandi yifî süngu ndarîhu Godindi ngunidayefi ana, sîhiri fifirîhundi ra ahandi yangîrî nîngombo hohoanîmo rani-süngumbo aboedambo-ndahumboyefîsî. ¹¹ Nga asu rani yangîrîyopoani, nga sîhiri sîhefî Adûkarî Sisas Kraisîndî süngu Godîmbo hîhîfî-hîhîfîyahu-ndowohanefî. Ranahandî süngu sîhefîmbo Godîndî ngunindimbore hinîngîmareamuni.

Adam ai yifî hohoanîmo nîmîndîhüyu asu Krais ai yangîrî nîngombo hohoanîmo nîmîndîhüyu

¹² Nindou mamî ranahandî sünguyo hohoanîmo moaruwai ranai hîfî ndanîhü tüküme Feyo. Nga moaruwai hohoanîmo ranai yifîyorambo hohoanîmo rani dîbore tüküme Feyo. Ranîyo asu yifî hohoanîmo ranai munquambo nindou ranahambo-so tüküme Feyo sapo munquambo nindou moaruwai hohoanîmomayei ranîmbo. ¹³ Nga ahînûmbî hohoanîmo tüküfekoate-yowambe moaruwai hohoanîmo ranai hîfî ndanîhü mengoro-ane. Nga asu ahînûmbî hohoanîmo yangîrîkoate-yowambe ana, moaruwai hohoanîmoyeianî ra moai ranahambo hoafî yangîrî randî. ¹⁴ Nga anîhond-anesî, horombo Adam ai nûnguwambe peyo haya ho-hombo Moses nûnguwambe tüküme Feyo ranambe ana munquambo nindou

ranaheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri howa yifisafimayei. Nindou bidifiri Adam moaruwai hohoanimomayu ai moai rahurai rahindisi, nga aheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri.

Adam aiana Nindou sünguna tükufemboayu ahandi sisami nahurayu ramefiyu. Nga asu nindou yimbu ahafandi hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poanimboyo. ¹⁵ Nga Godindi moani saimbo moatükuni ranana Adamindi moaruwai hohoanimo rahurai simogodiyopoani, nga wani. Nga nindou mamihand moaruwai hohoanimo süngu nindou afindi yifiyei marihündi. Nga asu Godindi moani hipoambofe hohoanimo, moaruwai hohoanimo ra afindi ngasündareandi. Nga Nindou mamihand Sisas Kraishand moani hipoambofe hohoanimo süngu moani saimbo moatükuni nindou afindi ranaheimbo tükufe marandi. ¹⁶ Ranane asu Godindi moani sai moatükuni asu nindou mamihand moaruwai hohoanimo ra ngorü-poani ngorü-poani reamboayo. Nga nindou mamihand hohoanimo moaruwai ranahand sünguyo God ai nindou aheimbo papi-hoafirirühi aheimbo hütianeimehu. Nga asu Godindi moani sai moatükuni ranahand sünguyo nindou hohoanimo moaruwai afindi ramarhindisi, nga asu God ai aheimbo nindou mbumund-aneiwandi himboahü mehündüri. ¹⁷ Nga sapo nindou mamihand ranahandambohündihand moaruwai hohoanimo süngu yifi hohoanimo ranai tükife haya hifandarandüri. Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo moani

hipoambofe afindî safî ranane asu ahandî moanî sai moatükunî sapo mbumund-anei ehu hoafî ranane ra asahümündi ranai yangrî nîmboeimbo hîbadîhümboyei.

¹⁸ Ranane asu nindou mamî ahandî moaruwai hohoanîmo ranîmbo-hündâ munğuambo nindou ranaheimbo God ai se hütiyei, nga ranîmbo-hündâ moaruwai-mbeyeiamboane mehu hoafî ra tüküme Feyondürî. Mare yahurai-ane Nindou mamî ahandî mbumundî hohoanîmo ranîmbo-hündâ munğuambo nindou ranaheimbo Godîndî hîmboahü se mbumundî nindou-anei hoafî ranane asu yangrî nîngombo hohoanîmo-ane munğuambo tüküme Feyondürî. ¹⁹ Nindou mamî ai Godîndî hoafî süngufekoate-mayu asu ranîmbo-hündâ nindou afindî ranai hohoanîmo moaruwaiyeimbî tükümehindî. Mare yahurai-ane Nindou mamî ai Godîndî hoafî süngure haya asu ranîmbo-hündâ nindou afindî ranai Godîndî hîmboahü hohoanîmo mbumundîyeimbî nindou tükündahimboyei.

²⁰ Ahînümbî hohoanîmo moaruwai hohoanîmo ratüpurî afindî tüküfemböhündâ tüküme Feyo. Nga asu moaruwai hohoanîmo ranai afindî tüküme Feyo-wamboyo Godîndî moanî hipoambofe hohoanîmo ranai afindî hamîndî tüküme Feyo. ²¹ Asu hoafî ra rahurai-ane, horombo moaruwai hohoanîmo ranai nindoumbo hîfandîmarandürî asu ranî-süngu yîfî hohoanîmo tüküme Feyondürî. Mare yahurai-ane haponda Godîndî moanî hipoambofe hohoanîmo ranai nindoumbo hîfandîrandüra ranî-süngu nindou Godîndî hîmboahü mbumundî tükehîndî. Ranîhünd-ane

yangiri koadürümbo animboei sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu.

6

Moaruwai hohoanimo süngumbo yifimbo nahurai-mayefi, nga Kraisindi süngu yangiri animboefi

¹ Asu refe ana sihiri nüngu mambisefa? Sihiri moaruwai hohoanimo rani yangiri randihu ngefa Godindi moani hipoambofe hohoanimo ranai afindi tükümbifeyo-wamboane, mbisefi hoafimandefiyo? ² Rani-moatükuni ra ai ngiri randifeyo, nga wani! Sapo sihiri moaruwai hohoanimo ranahambo yifi nahuraimayefi. Asu nüngundihu moaruwai hohoanimo ra süngumandihu ngefa? ³ Sihiri Sisas Krais-babidi nimboefimboyefi himoni hundürimayefi ra. Ranana asu sihiri ai-babidi yifimayefi ra se moai fifirihindiyo? ⁴ Sihiri himoni hundürimayefi ra ai-babidimbo yifiyefa asu ai-babidimbo masamboareamuni nou-ane. Ranimbo-hündambo Apendi nginindi afindi raninambo Kraisimbo yifihündi botimarihi yahurai-ane asu sihiri amboani simbori hohoanimo yangiri süngundihumboane.

⁵ Sihiri ai-babidi mamii yifimayefi sapo ai yifimayu nou. Ranana asu sihiri ai-babidi mamii yifihündi botindahumboane ai botimefiyu nou.

Sihiri Krais-babidi yangiri nimboemboyefi

⁶ Asu sihiri fifirihündi nda, sihefi wamindafi hohoanimo ra ai-dibo niami keimbi karihendeimbi fihii yifimayo, moaruwai

hohoanimo sapo sihefi fiambe hoangohü ratüpurüyo arandi ra ahandi nginindi ra raguanambo-fembohünda. Asu ranimbo-hündambo ngiri sihefimo moaruwai hohoanimo ranai hibadamuni ngo. ⁷ Nga nindou düdi ai yifayu ana, asu moaruwai hohoanimondi nginindi ranahambo aboedambofih-ani.

⁸ Asu sihiri Krais-babidi yifi-yefeimbihündi nouehundi ana, rani-moatükuni ra sihiri anihondumbo-rihu fifirihumboanefi, ranana awi sihiri ai-babidi yangiri nimboemboyefi.

⁹ Krais ai yifihündi botifi hayambo wambo asükaindu ngiri yifindu. Asu yifimbo hohoanimo ranai ngiri ahambo ahandi nginindinambo hibadiri ngo. Nga sihiri rani-moatükuni ranahambo fifirihumboanefi.

¹⁰ Sapo ai munguambo moaruwai hohoanimo ra hifinambofembo mamimbo yangiri yifimayu. Nga asu haponda ai yangiri anüngu ranimbo kameihüyo. Nga haponda ai yangiri anüngu ranana God-dibo-ani anüngu.

¹¹ Mami rani-süngumbo-animbo se sihei fimbo hohoanimondei, se moaruwai hohoanimo ranahambo yifimayei nou asu ahandi nginindi hoarehi moai niboadei hei, nga wani. Nga se sihefi Adükari Sisas Krais ahandi süngu God-babidi yangiri aniboadei.

¹² Ranimbo asu se sihei yifiyo-randeimbi fi ra moaruwai hohoanimo ranai hibadarümboe, nga yowani. Moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hühündeirani asu se sihei wamindafi hohoanimo ahandi yifiri moaruwai ranahambo süngundihimboyei, nga yowani. ¹³ Asu se

sìhei fi mamì bídìfìrì amboanì moaruwai hohoanìmo ranahambo hìnìngìndowandanì ndemìndìmboe. Mamìkarì hohoanìmo moaruwai fìfanìngareimbì ra refembohùnda hohoanìmondeimboeyi. Nga se sìheihòarì Godìmbo ndahùndo sàpo se nindou yìfìhùndì botìfi yangìrì anùngu nou-aneì. Asu sìhei bídìfìrì fi munguambo ra ahambo hìnìngìndìhindo mbumundì hohoanìmo refembohùnda. ¹⁴ Nga moaruwai hohoanìmo ranai sìheimbo hìbadarù ngomboe, nga yowanì. Nìmboe sàpo ahìnùmbì hohoanìmo ahandì hoarehì se moai nìboadeì, nga se Godìndì moanì hìpoambofe hohoanìmo ranahandì hoarehì anìmboei.

Sìhìrì ana mbumundì hohoanìmondì moanì ratùpurìyefì-rìhundeimb-aneffì

¹⁵ Ranana asu sìhìrì ra nùngumandahuwa? Haponda sìhìrì ahìnùmbì hohoanìmo mengoro ranì hoarehì nìngokoate, nga sìhìrì Godìndì moanì hìpoambofe hohoanìmo ranì hoarehì anìmboeffì. Asu ranìmbo-hùnda sìhìrì ra moaruwai hohoanìmondefì mandìhundìyo? Ranì hohoanìmo ra sìhìrì ngìrì randìhundì, nga wanane! ¹⁶ Se nindou ngorùndì hoarehì nìboadeimbo ahandì hoafì hìmborayei ana, asu se ahandì moanì ratùpurìyefì-rìhundeimbì nahurai-aneì. Asu se moai ranìmbo fìfìrìhindìyo? Se moaruwai hohoanìmondì hoafì sùnguarìhùndì ana, asu ranìmbo yìfìndeimboeyi, nga se Godìndì hoafì sùnguarìhùndì ana, asu ranìmbo ahandì hìmboahü mbumundì nìmandeimboeyi. ¹⁷ Yìnì, horombo ana se moaruwai hohoanìmo ranahandì moanì

ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou manîmboei-aneî. Nga asu hapondanî ana se anîhondü yamundîfe hoafî masahümündî ra sîhei munḡuambo hohoanîmo ra süḡurîhindühaneî. Nga ranîmbo-hündambo-anîmbo God ahambo hîhîfîndîhurîmboane! ¹⁸ Seana moaruwai hohoanîmondî ḡḡîndî ranambeahîndî aboedamboyahî hehimboane asu mbumundî hohoanîmo ranahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou-yahimboaneî. ¹⁹ Ranî hoafî ranai hîmborîmbo sîheimbo tîḡümb-ane ranîmboane asu ro moanî nindou sîhefî hohoanîmonambo ndarîhe hoafayahandürî. Horombo ana sîhei fi ra moaruwai hohoanîmo refembohünda rarîhi hînîḡîrîhi hehimbo moaruwai hohoanîmo ra rasüḡumarîhi hei. Mami yahurai-ane hapondanî ana sîhei munḡuambo fi ra randîhi hînîḡîndîhindî mbumundî hohoanîmo asu sürühoeimbi hohoanîmo refembohünda.

²⁰ Horombo se moaruwai hohoanîmo ranahandî ratüpurî moanî ratüpurîyeiambe se moai aboedî mbumundî hohoanîmo ranahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi nîboadeî. ²¹ Amoanîḡeimbi moatükunî se ramarîhinda ra-süḡumbo asu nîne moatükunî aboedî tükümefoyowa? Hohoanîmo ranîhündî yîfî yangîr-ane tükefe arandî. ²² Nga hapondanî ana se moaruwai hohoanîmo ranambeahîndî aboedamboyahî tüküyahi hehi Godîndî moanî ratüpurîyei-rîhündeimbi yangîrî nindou tüküyahimboaneî. Hohoanîmo ranîhündî se sürühoeimbi hohoanîmo sahümündî asu yangîrî koadürümbo-koadürümbo nîḡḡombo hohoanîmo

ra tüküfeyondürî arandî. ²³ Nga moaruwai hohoanîmo ra ahandî ratüpurîyei-rîhündeimbi ahei ratüpurî süngu ranî takîni sagadürî arandî, sapo takîni ra ai yîfi hohoanîmo ranane. Nga asu God ai moanî sîhefîmbo sai arandî ahandî moanî saimbo moatükunî ra sapo yangîrî koadürümbo niŋgombo ranane, sîhefî Adükarî Sisas Kraisindî süngu.

7

Sîmborî hohoanîmo süngufe

¹ Wandafî mamî, ro haponda ninî hoafîyo hoafîmbo sa heheamboayahî nda, se fifîrîhimboanei sapo seana muŋguambo hîfîniindî ahînümbî hohoanîmo meŋgoro ra fifîrîhi hehimbo wambo. Nindou ai yangîrî nünгуambe yangîr-ane ahînümbî hohoanîmo ranai ahambo hîfandîrîrî arandî. Nga nindou ai yîfînduwanî, ahînümbo hohoanîmo ranai ana ŋgîrî asükaindo ahambo hîfandîndîrî.

² Mamî moatükunî yahurai-ane, nîmorehî mamî ai ahandî nindowenihî anünгу ana, ahînümbî hohoanîmo ranai ahambo ahandî nindowenihî ra-dîbo kîkîhîramîndoanî ai moanî ahandî nindowenihî-dîbo yangîrî niŋgomboane. Nga asu ahandî nindowenihî ai yîfayü ana, asu ahînümbî hohoanîmo nindowenihî ahandî ranî-dîbo kîkîhîmaramîndo ranai ranî hohoanîmo ranambeahîndî hîniŋgîreamboane.

³ Ahandî nindowenihî nünгуanî nindowenihî ŋgorü-dîboefeyo ana, nîmorehî ranahambo nindowenihî bîrabîrîyo-randeimb-ane mbîsei. Nga asu ahandî nindowenihî ranai

yifiyuwani, nimorehi ranai nindowenihi ngorü aserimindo ana, ai nindowenihi birabiriyohiyopoani, sapo ai ahinümbi hohoanimo mengoro ranambeahindi hinngire tüküfe hayambo wambo. ⁴ Wandafi mamî, mare yahurai hohoanimo-ane sheimbo-so amboani engorondüri. Seana Krais-babidi niboadei hehi asu ranimbo-hünda ai-babidi yifimayei nou. Raninambo asu ahinümbi hohoanimo ranai sheimbo moai kikihira-mündündüri. Ranimbo wambo asu se hapondani ana nindowenihi ngorü sahorimindeimbo nahurai-anei sapo God ai yifihündi botimareir-ane shiri aboedi hohoanimo ra süngufembohünda. ⁵ Nga horombo shiri wamindafi hohoanimo ranambe nimboefambeyo ahinümbi hohoanimo mengoro ranai shefi findi moaruwai hohoani hohoanimo botireamuna asu shiri raninambo moaruwai hohoanimo ratüpurî aho ra rarîhu marîhundi. Asu hohoanimo ra yifi hohoanimo yangir-ane yare marandi. ⁶ Nga asu hapondanambe ana shiri yifiyefi mburîhumbo ahinümbi hohoanimo kikihamindimuni manîngo ranambeahindi hinngirîhumboanefi. Ranimboane asu hapondani ana shiri moai wamindafi ahinümbi hohoanimo sürü paru masihoemo rani-süngurîhu ratüpurîyefi, nga shiri Yifiafîndi-mayo simborî hohoanimo rani-süngurîhu ratüpurîyefi arîhundi.

Moaruwai hohoanimo ai shefimbo moaruwaimbo-mareamuni

⁷ Asu ranimbo shiri nüngumambi-sefa?
Ahinümbi hohoanimo ra moaruwai

hohoanimo? Ranana ai wani! Nga ahinümbi hohoanimo mengoro ranaiyo wambo moaruwai hohoanimo ranahambo hoafiyowohü nafuimendira ro fifirimartheandi. Rani-moatükuni ra yahurai-ane: Ahinümbi hohoanimo ranai hoafiyowohüya, se nindou ngoründi napo hohoanindowamboyafi, hoafi ra nafuiyondirihü hoafiyondiri-koatembembonana, asu ro ngiri nindou ngoründi napo hohoanife hohoanimo ranahambo fifirtheandi.

⁸ Nga moaruwai hohoanimo ranaiyo ahinümbi hohoanimo hoafi rani süngu nafi ranahambo kokofoare semindi haya asu ai wandi ngusüfoambe mamikarambo hohoanifeimbi hohoanimo ranahambo botire marandi. Ahinümbi hohoanimo ranai yangorikoatembembonana, asu moaruwai hohoanimo ranai ngiri nginindiyo. ⁹ Horombo ana ro ahinümbi hohoanimo ra fifirifekoate-yahambe yangiri aboedi manimboahi. Nga asu ahinümbi hohoanimo hoafi rani tüküfihüyo wambo-so, moaruwai hohoanimo ranai yangiri botife maningowa asu ro yifiyambo nahuraimayahi.

¹⁰ Asu ahinümbi hohoanimo ranai nindou yangiri ningombo hohoanimo saimbo ra nimindühüyo, nga asu ahinümbi hohoanimo rani-süngu moai yangiri ningombo hohoanimo sai-randi, nga sihafi moaruwai hohoanimo süngu yifindafi yaho marandi. ¹¹ Nga moaruwai hohoanimo ranai ahinümbi hohoanimo hoafi rani-süngu ahambo kokofoare masemindo ranahandamboyo hoafi rani wambo yirimomarandira asu ro rani-süngumartheanda

wambo moaruwai hohoanimo ranai hifokoa-mareandira ro yifiyambo nahuraimayahî.

¹² Nga asu ahinümbi hohoanimo mengoro ranai ana Godindi-mayo-ane. Asu ahinümbi hohoanimo hoafi ranai-amboani Godindi-mayo wambo mbumundiyo haya aboed-ane.

¹³ Nga asu ahinümbi hohoanimo aboedi ranai wambo ramareandira ro yifiyahai? Ai ra wani! Nga moaruwai hohoanimo aboedi moatükunî süngu ramareandira yifimayahî. Asu raninambo moaruwai hohoanimo ai moaruwai hamindi moatükun-ane ra weindahimefeyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimo ranisüngu sihiri ndondihu fifirindihumboane, moaruwai hohoanimo ranana ai munguna moaruwai hamindi moatükun-ane.

Moaruwai hohoanimo ai shefi hohoanimo ranahambo kikihami-ndimboane

¹⁴ Sihiri fifirihundi, ahinümbi hohoanimo ranana Godindi moatükun-ane. Nga asu roana sümbuyo-randeimbi flambeahindi nindou-anahi. Rananahi asu moaruwai hohoanimo ahandi hoarehi nimboamboyahi ahandi moani ratüpuruya-rihandeimbi-mayahî.

¹⁵ Roana ratüpurayahî ranahambo fifirihandühiyahipoani, nga wani. Nga ro hohoanimo refembo yifirayahî ra moai rarihe rihandi. Nga hohoanimo yiboarukoayahî ra asu ro rarihe rihandühanahi. ¹⁶ Nîne-moatükunî ro refembo yiboarukoayahî ra rawariheandi. Asu ro rarihe hoafiyahühiya, ahinümbi hohoanimo ranana anihondü aboed-ane sa arihandi. ¹⁷ Asu ro rani-moatükunî ratüpuruya arihandi ranana wandi-hoariyahipoani. Nga moaruwai hohoanimo

wandi fiambe amaro ranai-ane moaruwai rani hohoanimo arandi. ¹⁸ Ro fifirihamboanahi, wandi fiambe ana aboedi hohoanimo moai nimarō, sapo wandi wamindafi hohoanimo moaruwai ranambeahindi wamboanahi asahi. Nga ro aboedi hohoanimo ra refembo sa hehea hohoanimo-yahühanahisi, nga asu ro ngiri rani-moatükuni ra randiheandi. ¹⁹ Ro aboedi mbumundi ratüpuri refembo sahehea hohoanimoayahi ranana asu ro ngiri randiheandi. Nga asu nine moaruwai fifaningarimbi hohoanimo ratüpuri ro refembo moei-asahi ranane rarihe arihandi. ²⁰ Ro moei saheimbi hohoanimo rawarheandi ana, ro wandihoari-yahipoani rani-moatükuni ra rawarheandi, nga wani. Nga sapo moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane wambo yaro yahoani rawarheandi.

²¹ Ranane asu ro hoeirheandani nine hohoanimo aboedi ra refembo sa heheamboyanahi, asu fifaningarimbi, moaruwai hohoanimo amaro ra aboedi hohoanimo ranahambo semindi gigiranambore arandi. ²² Wandi hohoanimo ragu asangoro ranai ana Godindi hohoanimo raniṃbo yangir-ane süngufembo hohoanimoya habodarihandi. ²³ Nga asu ro hoeirheandani hohoanimo ngorü wandi fiambe amaro asu ngorü hohoanimo ranai wandi fiambe ragu asangoro raniḁibo simbori-simboriyafe arinandi. Ranane asu wandi fiambe moaruwai hohoanimo amaro ranahandi ratüpuri hohoanimo ranai wambo kikihamindindiri aninggo. ²⁴ Roana hihifi-hihifikoate nindou hamind-anahi!

Nindou didai wambo yifimbo hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mandeandira? ²⁵ Godimbo hihifarihüni. Siheti Adükari Sisas Kraisindi süngu ai wambo aboedambo-ndeandirimbui! Asu ndanana moani wandi hohoanimo-ane: Roana yangiri Godindi hohoanimo rani hoarehi animboahi, nga asu wandi wamindafi hohoanimo ranai moaruwai hohoanimo ranahandi hoarehi ningombo ahandi hohoanimo ratüpurio ho arandi.

8

Yifiafi Aboedindi süngu yangiri ningombo hoafane nda

¹ Ranimboane asu haponda nindou didiyei Sisas Krais-babidi animboei aheimbo ana se hütieyi, nga yifindeimboyei yaho papi-hoafi ra moai yangoro, nga wani. ² Nga Krais Sisasindi süngu yangiri ningombo sai-randeimbi Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranai wambo moaruwai hohoanimo-ane asu yifiyorambo hohoanimo-ane ranambeahindi hümarihendira aboedambo-meheandi. ³ Ahinümbi hohoanimo ranimbo fifirifembo rani-süngu sihiri moai moaruwai hohoanimo ranahambo aboedambo-yahundi sapo wamindafi hohoanimo siheti ra ngiri ahinümbi hohoanimo ra süngundihündi, nga ranimbo wambo. Nga asu rani-moatükuni ra ahinümbi hohoanimo ranai ngiri randeandi, rani-moatükuni ana God ai ahandi hoariyu ramareandi. Sapo ai ahandi Nimori mamikoamarheira nindou sihiri moaruwai hohoanimoyefeimbi siheti fi himboyimbü tüküfi manüngu. Nimori ra moaruwai hohoanimo

ahandi nginindi muṅgufembo-hündamboyu kusü yifimayu. ⁴ Mbumundi hohoanimo ahinümbi hohoanimo ranahambo hoafayo ranai sihefi fiambe tükümbifeyo-wamboane yahuhayamboyu ai ranı moatükunı ra ramareandi. Ranımbö-hündambo haponda nıne hoafi ahinümbi hohoanimo ranai mbumundi hohoanimo ranahambo hoafayo, ra sihirı süngundıhumboyefi. Sapo Yifiafi Aboedi ranahandi hohoanimo rasüngu hefi arıhundi, nga wamındafi hohoanimo sihefi fiambe amaro ra moai süngurıhundi.

⁵ Nindou didıyei wamındafi hohoanimo süngu ahahabodei ranai ana wamındafi hohoanimo ranahambo yangrı hohoanimo-yeihanei. Nga asu nindou didıyei Yifiafi Aboedındı hohoanimo süngu ahahabodei ranai ana Yifiafi Aboedındı moatükunı ranahambo yangrı hohoanimo-yeihanei. ⁶ Nindou ahandı hohoanimo wamındafi ranahambo yangrı hohoanimoayu ana, ai yifındımbui. Nga nindou Yifiafi Aboedındı hohoanimo ranahambo yangrı hohoanimoayu ana, yangrı nıngombo hohoanimo asu ngusüfoambe afurıfe kifeimbi hohoanimo ranı yangrı ndemündü nüngumbui. ⁷ Nga nindou wamındafi hohoanimo sünguareandi ana, Godındı hürütümb-ani nımböe ai ahandı ahinümbi hohoanimo ranı hoarehi ngırı nüngu. ⁸ Nindou didıyei ai ahei wamındafi hohoanimo ranahambo süngurıhindühi ahahabodei ranai God ai refembo yifirayu ra ngırı randıhındı. ⁹ Nga asu seana sihei wamındafi hohoanimo moai

süngur+hindi. Nga God+ndi Yifiafi sihei fiambe amaro ana, se Yifiafi+ndi hohoanimo ra süngund+himboyei. Asu düdi ai Kraisi+ndi Yifiafi ra ahandi fiambe ni+mar+ndokoate-ayo ana, nindou ranai Kraisi+ndiyupoani, nga wani. ¹⁰ Nga Kraisi ai sihei fiambe amaru ana, sihei fi ranana moaruwai hohoanimo rani+mböhündambo yif+indowohü sümbond+imboesi, nga sihei yifiafi ranai ana yang+ri+ aboedi ni+ngomoe sapo se Kraisi+ndi süngu God+ndi hi+mbোধü mbumund+yeih+ wambo. ¹¹ Sapo God Sisasi+mbö yif+hündi bot+mariri ahandi Yifiafi ranai sihei fiambe amarondüri ana, asu mare God Kraisi+mbö yif+hündi bot+mariri ranai süngunambo ahandi Yifiafi rani+süngu sihei yif+yo-randeimbi fi ranahambo yang+ri+ndeambui.

Yifiafi Aboedi ai God+ndi ni+mor+imbo-areamuni

¹² Nga rani+mböane wandafi mam+sihi+ri+ Yifiafi Aboedi+ndi hohoanimo ra süngund+humböane, nga sihefi wam+indafi hohoanimo ai hoafemuni ra ng+ri+ süngund+hu ngefi. ¹³ Nga se sihei wam+indafi hohoanimo rani+süngu ahabodei ana, se yif+indeimboyei. Nga asu se Yifiafi rani+süngu sihei fiambe moaruwai hohoanimo amaro ra hi+ni+ngari+hindi ana, asu yang+ri+ aboedi ni+mböeimboyei. ¹⁴ Nindou di+di+yei God+ndi Yifiafi nafuiyandüran+ süngur+hi ar+hündi ranai ana God+ndi ni+mor-anei. ¹⁵ Nga Yifiafi se masahümündi ranai moai siheimböreandüra se moani ratüpur+yei-r+hündeimbi tüküyahindühi y+hi+mböyei, nga wani. Nga

se sapo Yifiafi siheimbo Godindi nimirimbo reiran masahumundi rani-sungu sihiri Godimbo Ape yihoeft Afindi sefuhaneft. ¹⁶ Yifiafi ranai-ane siheft yifiafi-babidimbo sihefimbo ragu ngusufoambe weindahi yare hoafiyowohuya, Se Godindi nimir-anei yaho arandi. ¹⁷ Asu sihiri God ahandi nimirimboyahu aniboadeft ana, sungunambo siheft Ape God ai ahandi nimirimbo ahandi aboedi moatukuni diboniyu sihai giginimayu ra ndahumindemboyefi. Asu sihiri Kraisi-babidi tihirifombu moatukuni ai masemundu nou asahumindeft ana, aboedi ndureimbi nimirimbo moatukuni ai-babidimbo ndahumindemboyefi.

Sungunambo aboedi ndureimbi nimirimbo moatukuni ndahuminde-mboyefi

¹⁸ Nga ro ranahamboanahi hohoanimoayahinda, haponda ndani simboa sihiri tihirifo afindi tihirifoayefi habodeft ranana moanane. Nga Godindi aboedi ndureimbi nimirimbo moatukuni sihefimbo weindahi tukufemunimboayo ranana adukari hamindane. ¹⁹ Munguambo moatukuni God nafimarandi ranai tukufe yangori himboyowohu ai ahandi nimirimbo munguambo weindahi tukufemboayo si ra tukumbifeyowa yahohaya himboayo. ²⁰ Hapondanambe ana sapo mungu-moatukuni God nafimarandi ranai moaruwaimbofe buriyombo sumboyoranduhane. Rani-moatukuni refe arandi ra ahandihoari hohoanimoayo hayambo refe-randuhiyopoani, nga God ai ahandihoari huti rani-sungundafoandi

mehuamboane refe arandi. Nga asu aboedi moatükunî ranahambo hîmbondohü yagodomboe. ²¹ Süngunambo God nafîmarandi ranai sümbuyo-randeimbî hohoanîmo kîkîhamîndî anîngo ranambeahîndî aboedambo-ndeambui asu ranî-sîmboanî ai Godîndî nîmorîmbondahi tükündahi aboedi safî nîngo ranambe keboehi nîmboemboyei.

²² Nga sîhîrî fifîrîhundî horombo peyo haya ho-hombo hapondanambe ana munġuambo moatükunî God nafîmarandi ranai nîmorehî nîmorî wakemîndîmbo hoafîferandühî amaro nahurai hîmboyohü engoro. ²³ Nga ranî-moatükunî ra munġu Godîndî warîhü tükümfeyowambo ranî yangîrîyopoanî, nga wanî. God ai ahandî-mayo Yifiafî sapo ahandî weanġurühî moanî saimbo moatükunî nġorü ra masemunî. Nga sîhîrî amboanî kameihanefî raguambe nîpoyefî habodefühî God ai sîhefî fî ra ahandî nîmorîmboreamunî aboedambo-mbîreamunî sefî hohu hîmboayefî habodefî.

²⁴ Nga sîhefî ranahambo anîhondümbo asu hîmbombo hohoanîmo ranîmbo wambo God ai sîhefîmbo aboedambo-mareamunî. Nga asu nîne moatükunî sîhîrî hoeirîhundeimbî-mayo ranahambo tüküfeyoanî hoeifembo sefî hohu hîmboayefî ana, ranî hîmbo sîhefî ra hîmbo hondüyopoanî. Nga nîdou dîdai hoeireandeimbî moatükunî ra tükündîfeyoanî hoendîhea mbüsü haya hîmbomanda? ²⁵ Nga asu sîhîrî nîne-moatükunî hoeifekoate-yefeimbî hîmboayefî ana, moanî sîhîrî sîsîkoate tükümbîfeyowa mbîsefî hohu hîfandarîhundî.

26 Mare yahurai-ane nindou sihiri nginindi ningokoate-yefani Yifiafi ranai-amboani tüküfe farihemuni arandi. Sihiri moai wudi poapofe Godimbo didibafifembo fifirihundi, nga asu Yifiafi ranai ahandihoari shefimbo farihemunühi Godimbo didibafifemuni arandi ra ngiri weindahi hoafindo. 27 Asu God, sapo nindou-yei ngusüfoambe hoeire-randeimbi-mayu, ranai Yifiafi ai hohoanimo yohü hoafimbo-mayo ranamboani fifireandi. Nga Yifiafi ranai Godindi nindou ranaheimbohünda ahambo hoafiyondombo ahandi hohoanimo süngu yahohaya hohoanimoayo.

28 Asu sihiri rarihu fifirihumboanefi, nindou didiyei ai God ahambo ngusüfo parihori arihündi ranaheimbo ana mungu-moatükuni tükifeyoani God ai rareandani aheimbohünda aboedi tükefeyo. Sapo ranaheimbo God ai ahandi hohoanimo yu masihendi süngu aheimbo mborai mehündüri. 29 Nga nindou didiyei God ai aheimbo horombonambo fifimareandüri ranaheimbo amboani dibonyu hinngirimareandüri. Wandi nimorindi hohoanimo nahurai hondüre tükümbiyahindamboane asu ranahandi ana Nimori ranai nindou afindi ranahei amongo nimorimbofi mbünnguwamboane yahuhayamboyu ramareandi. 30 Raniyu asu nindou didiyei God ai ahambohünda dibonyu hinngimareandüri ranaheimbo amboani ahambo sowanambo hombo mborai mehündüri. Asu nindou daboe God ai mborai mehündüri ranaheimbo amboani aiana wandi himboahü nindou mbumund-anei mehündüri. Asu nindou

didiyei aheimbo mbumund-anei mehundüri
ranaheimbo ai ahandi himboamupuimbo-
randeimbi ra masagadüri.

Godindi hipoambo ai ngiri hinngindeamuni

³¹ Rani-moatükuni ra God ai ramareandi
ranahambo sihiri nüngumambi-sefa? God
ai sihefimbo yare yahurai farihemuni
arandi ra, asu nindou didi nimori ai
sihefimbo moaruwaimbo-mandeamuna?

³² God ai moai ahandi Nimori ranahambo
warambe kikihirimüdu, nga ai munquambo
sihefimbohünda koamarheira nimi keimbi
karhendeimbifihifi yifimayu. Asu ai sihefimbo
ahandi Nimori ra asemuni ana, asu ai
bidifiri munqu-moatükuni moani raniwami
nandeamunümbui.

³³ God ai nindou wand-anei
yahundüreimbihündi ranaheimbo ra, nindou
didai hoafimandündüra? God ai ahandi hoari
animbo aheimbo hoafiyundürühya, ai
wandi himboahü ana mbumund-anei yahu
arandi.

³⁴ Asu nindou didai aheimbo papi-
hoafiyondürihi se hitiyei asu ranimbo-
hündambo se asübusi afindi ndahümündimboyei
hoafi ra hoafimandündüra? Wan. Krais Sisas
sapo ai yifiyu asu yifihündi yangiri botifi mbura
Godindi hangifoani anüngu, ai yangiri-ani
sihefimbo farihefemunimbohünda Godimbo
hoafiyu arandi.

³⁵ Ranane asu nindou didai
sihefimbo Kraisindi hipoambofe hohoanimo
ranambeahindi yikürübü-mandeamuna? Asu
nine tñirifo tükündifemunühane, asübusümbi
hohoanimo-ane, nindou ai moaruwaimbo-
ndihimunühane, wembombondefühane, safi

yangiri+ndefühane, nini+moatükuni ai sihefimbo moaruwaimbo-femunimbo yahohaya aho-ane asu sihefimbo-so hifokoeffe moatükuni tükündifeyowohane, rani+moatükuni ranai sihefimbo Kraisi+ndi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeahindi yikürübü-mandeamuniyo? Wani. ³⁶ Anihond-ane, yahurai rani+moatükuni sihefimbo tüküfearandi ra Buk Baibor ai ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

'Sihambo-hündamboanefi ro moaruwaiambe yifimbo yangiri munguambo si ra hefi arihundi.

Roana sapo sipsip hifokoefembo sei hehi rawehindi nahurai himboyefomboanefi,'

Buk Song 44:22

meho. ³⁷ Nga asu munguambo rani+moatükuni sihefimbo tükefeyomuni ai daboadan-ane, nga sapo Nindou düdi ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ranai ana farihemuni randani aboedi hamindi harihehu tüküyahundühanefi!
³⁸⁻³⁹ Nga Ro anihondumbo fifirihendi, ngiri nini+moatükuni ai ahandi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeahindi yikürübü-ndeamuni: Yifi hohoanimo-ane, yangiri niŋgo hohoanimo-ane, Godindi nend-anemo, sünambeahindi bogor-anei, hifinindi bogor-anei, nine-moatükuni haponda tükefeyo-ane, sünguna tüküfemboayo-ane, nine-moatükuni nimoamo aninggo-ane, asu nine-moatükuni hifi hoarehi ragu engoro ranane. Nine-moatükuni munguambo God ai nafirandeimbihündi ranai ngiri Godindi ngusüfo pefe hohoanimo sihefi Adükari Sisas Kraisi+ndi süngu ranambeahindi

yikürübü-ndeamuni. Nga wani.

9

Por ai Israer-imbo afindi hohoanimo-ayundüri

¹ Ro anihondümboanahi hoafayahi. Ro Kraisindi nindouya hehea ngiri ro tikai hoafindahi. Yifiafi Aboedi ai wandi ngusüfoambe hifandarandi asu wandi ngusüfoambe wandi hoafi ranahambo anihondane yahohane. ² Ro wandi mamisiri Sudahündi nindou ranaheimbo muṅguambo si aho ra ngusüfo afindi kürüheandühi afindi hamindi hohoanimo amarondiri. ³ God ai wambo moaruwaimbo-reandira asu Israer, wandi mamisiri hondü, ai anihondümbo-rihindeimbi nindoumboyahi tükümbeyahi-mbonana ra aboedane sa. ⁴ Raniyu God ai Israer ranaheimbo wandi nimor-anei yahuhaya asu ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi moatükuni ra hoeimarihindi. Asu God ai hoafi firamündü masihendi ranane asu ahinümbi hohoanimo ranane ra masahümündi. Asu Godimbo ndofe hohoanimombo hohoanimo ranane asu God ai horombo hoafire masihendi hohoanimo ranane ai ra masahümündi. ⁵ Amoao mamihorombo weaṅgürühi maningomo ranai ana ahei amoao mam-anemo. Suda ahei sirambeahiyu Kraisi nindoumbofi tüküfi manüṅgu. Ranani asu Kraisi ai muṅgu-moatükuni burayo ranahei mbroyu haya hifandarandi. Aiana God hond-ani, nga ranimbo-hündambo-animbo muṅguambo si aho ra ahambo Adükar-ani mbisefomboane! Anihondane.

God ai ahandi nendi ranaheimbo wandanei ehundüri

⁶ Israerihündi munḡuambo Israerihündi hondüyeipoani. Nga Godindi horombo hoafi ra moai peyo, nga wani. ⁷ Abrahamindi ahuirimami ranai ana munḡuambo ahandi ahuri hondüyeipoani. Nga sapo God ai Abrahamimbo yahuya, 'Aisakindi ahuirimami yangir-animbo sihafi sirimbo-ndahimboyei,' mehundo. ⁸ Asu ranane nindou Abrahamindi ahuirimami ranai munḡuamboyoipoani Godindi nimori hond-ayei, nga nindou ai Godimbo horombo hoafire masihendihündi tükümehindi rananei ai Abrahamindi ahuri hond-ayei. ⁹ Nga Godindi horombo hoafi ranai ndare hoafimayo, 'Sapo ro hoafiya masiheheandi rani-simboananimbo ro asükainda tükündaheandühi asu Abrahamindi nimorehi Sara ai nindowenihini nimori nderimindimboe,' meho.

¹⁰ Nga asu rani yangiriyopoani. Nga asu süḡgunambo Aisakindi nimorehi Rebekandi mboafoni nimori yimbu afindi mamiranahandambo masepirimindo. Nga ahafandi afindi mamirana Aisak sapo sihefi amoao-ani. ¹¹⁻¹² Nimori yimbu tüküfekoate-yafandambe God ai nimori mamiranahambo dibonimayundo moani ahandi hohoanimonambo yangirihamind-ane. Sapo Godindi nindoumbodibonimayu hohoanimo ra nindou nine rareanda tüküfemboyopoani, nga God ai ahandihoariyu nindoumbokafoariri hiniḡgiri arandi. Ranimboane asu nimori yimbu ranai tüküfe nine ratüpur aboediyo moaruwaiyo ra

refekoate-yafandambeyu, God ai Rebekambo hoafi+yundühi yahuya, 'Amongo n+mor+ ai ak+dand+ hoareh+ mb+nüngu+wamboane,' mehu. ¹³ Rahurai God ai 'Sekop+mb+ ngusüfo pamar+hini, nga Isombo y+boaruko-mar+hini,' mehu hoafi ra Bukambe yare hoafi+mayo.

¹⁴ Asu ranimbo sihi+ri nüngumamb+sefa? God aiana moai ndore ratüpur+yu-rand+ mamb+sefi+yo? Ng+ri+ ra-mb+sefi, nga wan+. ¹⁵ Ai Moses+imbo yare hoafi+yundowohü yahuya,

'Nindou daboe ro wand+ hohoan+monambo ahambo amboawi yahando-mboayah+ ana, asu ro amboawi mb+sahandomboyah+.

Asu nindou daboe ro wand+ ho-an+monambo hi+poambo-fimboayah+ ana, ro hi+poambo-nd+hin+imboyah+,' *Kisim Bek 33:19*

yahu hoafi+meindo. ¹⁶ Ranahandamboane God ai nindou di+bonayu ra ni+ne-moatükun+ nindou ai hohoan+moayu-ane asu rawareand+ ranane ran+ hohoan+imo sünguyopoan+, nga God+ind+ hi+poambofofe hohoan+imo ran+namboane di+bonayu. ¹⁷ Nga Bukambe hoafi ranai God ai Isip-yafe nindou bogor+ Ferombo hoafi+meindo ra yare hoafi+yowohü yahoya, 'Ro wand+ ng+in+nd+ ra mun+guambo nindou ranaheimbo nafuindahüran+ asu wand+ ndür+ ranahambo mun+guambo hi+fi ndan+hü bokar+mb+ri+hehind-amboane samboanah+. Ran+imbo-hündamboane ro si+hambo bogor+imbo-ri+hean+ini hin+ngar+hean+ini,' meho. ¹⁸ Asu ran+imboane si+hi+ri fi+fi+ri+hund+ God ai moan+ ahand+ hohoan+monambo yan+gi+ri nindou daboe

amboawi yahuhani, asu nindou daboe ahambo afiñdi-afindeimbi tükümbifiyu-wamboane yahuhaya ranahambo randeandaní afiñdi-afindeimbi tükündifimbui.

Godíndí ngíníndí hohoanimo asu hípoambofe hohoanimo

¹⁹ Ranímbo-anímbo nindou mamí se hoafiñdafíndírühí anímboya, asu refe ana, nímboe God ai nindou moaruwai hohoanímoyei aríhündí ranaheimbo ai hütí-anei mambüsa? Nindou dídai Godíndí yifirí ranahambo daboadí híhírímandíhinda? ²⁰ Nga nindou se dídeyafí se ra Godímbo afiñdi-afindeimbi yahurai hoafi-mandafíndoyo? Wambürí ai nindou düdi sapo wambürí sümarandí ranahamboya, 'Se nímboe wambo ndaro sümarandí?' mambísíyo. ²¹ Nindou düdi süra-randeimbi ranai purükíní ra kadamündühí moaní ahandí hohoanímonambo purükíní mamí ranahand-ambohündí wambürí yimbu sündapírímbugi. Rananímbo asu wambürí yimbu ra ngorü aboedí safí ahandí hohoaníreandeimbi ra raraní hoafühí sesí ranambe raraofe rambohünda ndonde dígembui. Nga asu ngorü moaní yahurí ngoahurí nahurai ra moaníndühí yafísühumí ranambe raraofe-rambohünda dígembui.

²² Mare yahurai God ai ahandí hürütü hohoanimo ra weindahí nafuimbo yahuhayambo asu ai munguambo nindou ahandí ngíníndí ranahambo fífírímbríhind-amboane yahuhayambo hohoanímoyusí. Nga asu awi ai nindou ngíníndayundürí ranaheimbo afurí gedühí hífandarandürí. Nga

nindou ranaheimbo moaruwaimbo-fendür+imbo-hündambo nafimara-münd+ndürí. ²³ Asu God ai nindou muᅅguambo ahandí h+imboamupuimbo-randeimbi ra nafuimbohündambo afurí gedühi hifandarandürí. Nindou daboe ai hipoamboareandürí ranaheimbo ahandí h+imboamupuimbo-randeimbi ra segudür+imbo yahumboani. Ai ahandí h+imboamupuimbo-randeimbi moatükuní ra sem+ind+imbohünda nafimara-münd+ndürí. ²⁴ Sihirí amboa, God ai sihef+imbo dibon+yuhü mborai mehumuní. Sudahündí ranaheimbo yang+ri+poaní, ᅅga nindou ᅅgorü sir+hündí ranaheimbo kameihí mborai mehundürí. ²⁵ God ai Hoseandí Buk ranambe ai ndare hoaf+yuhü yahuya,

“Nindou di+di+yei wandí nendíyeipoaní,
ranaheimbo ana wandí nend+anei mb+isahan-
ndür+imboyahí.

Nindou daboe ro ᅅgusüfo pefekoate-ayahí,
ranaheimbo ro ᅅgusüfo pandí-
hearümboyahí. *Hosea*
2:23

²⁶ Asu niní hif+hündí-yei ranaheimbo hoaf+yahündürühí seiya, ‘Ai ana God+ndí nendíyeipoaní,’ masei, ᅅga hifí ran+h-an+imbo nindou ranaheimboya ‘God yang+ri nūngu-randeimbi rana-handí n+imor+anei,’ mb+seimboyei,” *Hosea*
1:10

Hosea ra mehu.

²⁷ Asu Aisaia ai Israer ranaheimbo yare hoaf+yuhü yahuya,
‘Nindou Israer+hündí ai himon+ndí gudi k+k+ri+
af+ndí nahurai af+ndíyeisi,

nga asu moani yimbu mam+ yangir-animbo
aboedambo-ndahimboyei.

²⁸ Nga Adükari ai ngiri afindi hoafindu,
nga nindou munquambo hifihü aniboadei
ranaheimbo nimai papi-hoafindandür+hi
ahei moaruwai hohoanimo ranimbohünda
munguna ran+ takin+ tñrifo
dagadür+mbui,' *Aisaia 10:22-23*

mehu. ²⁹ Horombo Aisaia ranahambo amboani
yare hoafiyuhü yahuya,

'Adükari Munquambo Nginindeimbi ranai
sihefi amoao mam+ bidifiri ranaheimbo
hiningifendür+koatembei-mbonana,
sihir+ Sodom+hünd+ nahurai
tüküyahundühümbo
asu Gomorahünd+ nahurai nimboefi,' *Aisaia
1:9*

mehu.

³⁰ Asu sihir+ nüngumambisefa? Rani-
moatükun+ ranana ndahurai ane: Suda-yafe
ndifo sapo tñrifoyokoate moani mbumundi
hohoanimo süngufemboaye ranai ana nindou
mbumundi Godindi himboahü tükümehindi.
Sapo mbumundi hohoanimo ranaiyo
anihondümbofe rani-süngu tüküfe arandi. ³¹ Nga
asu Sudahünd+ sapo tñrifoyowohü mbumundi
hohoanimo Godindi himboahü semindimbo
ahinümb+ hohoanimo yangir+ süngufembo
rani-süngu ana moai mbumundi nindou
Godindi himboahü tüküyahindi. ³² Nimboe
sapo ai anihondümbofe hohoanimo rani-süngu
mbumundi hohoanimo ra semindimbo moai
hohoanimoyei, nga want. Nga ai ahei moani
ratüpuri rani-süngu yangiriyo mbumundi

hohoanimo ra semindimbo hohoanimoaye.
 Nimoei tɨŋarühi bemareandi raninambo
 bendeiranɨ bübürindei ŋgei pɨndeimboyei.
³³ Bukambe ranahambo yare hoafiyowohüya,
 ‘Hoeirɨhi, ro Saion wafuambe Serusarem
     ŋgoafɨhü nimoei masɨhehini,
     ŋga ranai-animbo nindou ranaheimbo ben-
     deiranɨ bübürindeimboyei,
     nimoei yɨtɨfo rananimbo aheimbo
     randeiranɨ ai pɨndeimboyei.
 Nga asu nindou düdi ai ahambo anɨhondümboriri
     ana,
     nindou ranai ŋgiri amoanɨŋgi-ndu,’ *Aisaia*
     8:14; 28:16
 mehu.

10

Israer ai moai Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ra sahümündi

¹ Wandafɨ mamɨ, ro ŋgusüfoambe wandɨ
 nindou Israer ranai aboedambo-mbeahindɨ
 samboanahɨ hohoanimoayahɨ! Ranimboanahɨ
 ro aheimbohünda Godimbo didɨbafɨyahando
 arɨhandɨ. ² Nga ro aheimbo ndorɨhe fɨfɨrɨhe
 heheamboanahɨ hoafayahɨ, ai ana awi Godindi
 hohoanimo ranɨ yanggiri süngufemboanei ŋgusüfo
 pararɨhindɨ. Nga ahei ŋgusüfo pefembo
 hohoanimo ra anɨhondü süngupoanɨ. ³ Aiana
 moai ndorɨhi fɨfɨrɨhindɨ God ai nindumbo
 mbumund-anei yahu hohoanimoayu ranana,
 ŋga aiana aheipoanimbo mbumundɨ tüküfe
 hohoanimo-ane süngurɨhi arɨhündɨ. Ranane
 asu God ai nindou mbumundɨ hohoanimo

hɪnɪŋɪmareandɪ ra moai sahümündi. ⁴ Nga sɪhɪrɪ fɪfɪrarɪhundɪ, nindou anɪhondümborɪhorɪ ana, ranaheimbo ndeara Krais ai ahɪnübɪ hohoanɪmo süngufe ho ra moendɪmareandɪ. Ranɪmboane asu nindou ai anɪhondümborɪhorɪ ana, ai Godɪndɪ hɪmboahü mbumund-anei.

⁵ Moses ai nindou ahɪnübɪ hohoanɪmo rasüŋgu mbumundɪ nindou tüküfemboayo ranahambo sürü pare masɪhendɪ. Ai yahuya, ‘Nindou düdi ai ahɪnübɪ hohoanɪmo meŋgoro muŋgu ranɪ-süŋgure huhü rananɪmbo ai yangɪrɪ gedühɪ nüŋgumbui,’ mehu. ⁶ Nga asu nindou ai Godɪmbo anɪhondümbofiwanɪ asu God ai nindou ranahambo seana mbumund-anafɪ yahu arandɪ. Mbumundɪ tüküfe hohoanɪmo ranana ndahurai-ane. Se ŋɪrɪ randɪhi hohoanɪmondeihɪya, ‘Nindou dɪdai sünambe magafua?’ mbɪsei. Hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ‘Dɪdai sünambe gafu Krais sɪhefɪmbo nderümündü makuda?’

⁷ Asu se ŋɪrɪ randɪhi hohoanɪmondeihɪya, ‘Nindou dɪdai hɪfɪnɪ yɪfambe ranambe magada?’ mbɪsei. Hoafɪ ranahandɪ nɪmɪndɪ ra ‘Dɪdai gadü honɣuambeahɪndɪ Krais nderümündü madüfua?’

⁸ Nga mbumundɪ tüküfembo hohoanɪmo hoafɪ ra ndahurai-ane: ‘Hoafɪ ranana akɪmɪ sɪhafɪ fikɪm-ane, sɪhafɪ yafambe hoearɪ ranɪwamɪ eŋgoro asu sɪhafɪ ŋusüfo ranambe.’ Sapo anɪhondümbofe hohoanɪmo hoafɪ ranane ro bokarɪhehu arɪhundɪ ra. ⁹ Se sɪhafɪ yafambenambo weindahɪ yaro hoafɪyafɪhüya, ‘Sisas ai wandɪ Adükaranɪ,’ safɪ mbura, asu sɪhafɪ ŋusüfo ranambo God sopo Sisasɪmbo yɪfɪhündɪ botɪmarɪrɪ ranahambo anɪhondümborɪrowandɪ ana, se

aboedambo-ndafoamboyaŋi. ¹⁰ Nga sihaŋi ŋgusüfoambe anihondumbo-riwandanŋi God ai nindou mbumund-anafi yahuhaya asu sihaŋi yafambe ranambo weindahŋi hoafiyafanŋi God ai aboedambo-ndeaninimbui.

¹¹ Bukambe hoafi ranai hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ahambo anihondumbo-ariri ana, nindou ranai ŋgiri amoaninŋindu,' meho.

¹² Suda-anei asu Suda-yafe ndifo rananei ranai ŋgorü-poanimbo ŋgorü-poanimbo-yahimboyeipoani, nga nindou Godindŋi himboahü mamŋi sisimogodi yanggir-anei. God aiana muŋguambo nindou ranahei Adükar-ani. Asu nindou muŋguambo didiyei ai ahamboya farihawandüri sei arihündŋi ranaheimbo aboedi-aboedireandüri arandi. ¹³ Ranimboyo Bukambe yare hoafiyowohüya, 'Muŋguambo nindou ai Adükarimboya farihawandüri sei hoafiyei arihündŋi ana, ai aboedambo-ndahimboyei,' meho. ¹⁴ Nga asu nindou ranai anihondumbofe-koatendeihŋi ana, ŋgiri ahambo hoafindahündo. Asu ai hoafi ranahambo himborikoate-ndeihi ana, ŋgiri ahambo anihondumbo-ndihori. Nindou ranai hoafi ra bokari-hefekoate-ndimondanŋi asu ai ŋgiri himborindei. ¹⁵ Asu nindou koehefepura hokoate-ayomo ana, ai ŋgiri bokandihoundŋi. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou aboedi hoafi sahümündi asinei ra aboedi safane,' meho.

Israer ai moai aboedi hoafi ranahambo sahümündihü süngurihindŋi

¹⁶ Nga asu Suda yimbu-mamŋi yanggiri ai aboedi hoafi ranahambo sahümündi

süŋgur+himboanei. Nga Aisaia ai yare hoafi+yuhü yahuya, ‘Adükari, nindou ai yi+hoefi-mayo hoafi ra moai an+hondümbö-r+hindi,’ mehu. ¹⁷ Nga rani-moatükuni ra ndahuriane: aboedi hoafi ra h+mbori+yeih+yei asu an+hondümböfe tükümeŋeyo. Asu Krai ranahambo hoafi bokar+hefembo aboedi hoafi ra h+mbori+yeihanei.

¹⁸ Nga asu haponda ro düdueheandi, An+hondüyo Suda ai God+ndi hoafi ra h+mbori+koate-mayei? Wan+. Hoafi ra ai an+hondü h+mbori+mayeisi. Nga Bukambe yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Muŋgu-moatükuni God ai nafi+marandi rana-handi hoafi ra muŋguambo hifi ran+hü ho tükümeŋeyo,

ahei hoafi muŋguambo hifi kaiyowohü ho tükümeŋeyo,’ *Buk Song 19:4*

meho. ¹⁹ Asükaiya ro düdueheandi, Awi Israer ai moai fifiri+hindiyo? Ai fifiri+mar+hindi. God ai Moses+ndi süŋgure hoafi+yuhü yahuya,

‘Ro Suda-yafe ndifo ai mam+ ran+ni-poedi+yefi+poani ranaheimbo fandi+heheirani,

asu Israer se ŋgusüfoambe moaruwaindeimboyei.

Ro Suda-yafe ndifo ai fifiri+fekoate-yeimbi ranaheimbo fandi+hehe-andürani,

asu Israer se ŋgusüfoambe ŋgin+ndi-ndeimboyei,’ *Io 32:21*

mehu. ²⁰ Asu süngunambo Aisaia ana ai moai hoafimbo yihimboyu, nga God ai ahandi süngure yare hoafiyuhü yahuya,

'Nindou wambo kokoendirikoate-mayei ranıyei wambo hoeimarhindiri.

Roana nindou wambo hohoanımoyokoate-mayei ranaheimbo sowahi weindahı tükümeheandi,' *Aisaia 65:1*

mehu. ²¹ Nga asu Israerimbo ai yare hoafiyuhü yahuya,

'Ro nımbı-nımbısi nindou hoafi mbahirıhe-hindeimbı asu himborıkoate-yeimbı

ranaheimbo wandı warı kıkıhırıhamındındürı arıhandı ai-babdı aboedı-aboedıfemböhünda,' *Aisaia 65:2*

mehu.

11

God ai Israer bıdıfırambo hıpoambo-mareandürı

¹ Ranımboanahı asu ro rarıhe düdueheandı nda, Asu God ai ahandı nindou Sudahündı munğuanıbo daboadanambo-mbareandürıyo asu wanımbeıyo? Wanı! Ro Por amboanı Sudahünd-anahı. Ro Abrahamındı ahuir-anahı asu Bensaminındı sırambeahınd-anahı.

² God ai ahandı nendı Sudahündı tüküfekoate-yeıambeahı fıfıreandürühi wand-aneı mehu ranaheimbo ana moai daboadanambo-reandürı, nga wanı. Asu se hoafi Erasıa ai Sudambo papı-hoafırandürühi yare Godımbo dıdıbafımefıyu ra fıfırıhindai? Ai Godımbo yare dıdıbafındowohü yahuya, ³ 'Adükarı, aiyomo nindou sıhafı hoafi hoafıyomo-rundeimbı ahamumbo munğuanıbo

hifokoamarüpurî. Asu ai sîhambo sesi sîhefe dîdîbafîferambo fondi ra bîrîmafoarundi. Nga ro mamî yangîr-anahî anîmboahî. Asu ai wambo hîfokoefendîrîmbo mehomo,' mehu. ⁴ Nga asu God ai ahambo asükaiyu nüngure sîmborî hoafîyundoa? Ai hoafîyundühî yahuya, 'Ro 7,000 nindou wandambofimbî sahapurîmindî anîmboahî ai tîkai god Ber ahambo yirî yimbu pusîfekoate-mayei,' mehu.

⁵ Rahurai-ane hapondanî amboanî nindou yimbu-mamî God ai ahandî moanî hîpoambofe ranambo dîbonîmayuwa anîboadei. ⁶ God ai aheimbo moanî hîpoamboreandürühî dîbonîmayundürî, nga ai nîne ratüpurîmayei ranîmbohünda dîbonîyu-ndürîmboyupoanî. Nga nindou ranai ranî ratüpurîyeianî God ai dîbonîmbeyundürî-mbonana, asu ngîrî moanî hîpoambofe ra moanî hîpoambofe hondü tüküfeyo.

⁷ Asu ranîmbo-hünda sîhîrî nüngumambîsefa? Ranî-moatükunî ranahambo Israer ai hütî kokomarîhündî ra asu ai moai sahümündî. Nga nindou bîdîfirî God ai dîbonîmayundürî ranai yangîrîyei ranî-moatükunî ra masahümündî, nga asu bîdîfirî ranai hîmbotühüfo papîmareandürî Baibor yare hoafîmayo nou. ⁸ Ai yare hoafîyowohü yahoya,

'God ai aheimbo ramareandüra moai ngusüfoambe hohoanîmo purîhümündî.
Asu ahei hîmboarînambo ngîrî hoeindîhindî
asu ahei hîmboambenambo ngîrî
hîmborîndei,

nga yare niŋgo hombo hapondanambe tükefeyo, '
Io 29:4; Aisaia 29:10

meho. ⁹ Defit ai hoafi'yuhü yahuya,
 'Nindou aiana sesesi-ndeianî kinî tîfiŋambe
 ahanei nou mbîhaneia asahî.

Asu ahei hohoanîmo moaruwai ranî-
 süngumbo nîmoeifihî pîmbeyeia asahî.

¹⁰ Ahei hîmboarî amboanî dikîreandürîhîmbo
 asu ai hoefekoate-mbeyei-amboane.

Asu se aheimbo daboahamîndî
 pupurûgurîhi hehi yahurai koadürümbo-
 koadürümbo, rarîhi mbînimboeia
 samboanahî, *Buk Song 69:22-23*

mehu.

God ai Suda-yafe ndîfo masemündündürî

¹¹ Ranîmboane asu ro haponda düdueheandî
 nda, Sapo Suda ai bûbürîmayei peyehü
 muŋguna moaruwaimbo-reandürîmboyo?
 Ai ra wanana! Nga sapo ai moaruwai
 hohoanîmo-mayeiamboyu asu God ai Suda-
 yafe ndîfo ranaheimbo ŋgusüfoambe garîbi-
 mbîrîhindür-amboane yahuhayamboyu ahei
 ndîfo ranaheimbo aboedambo-mareandürî.

¹² Suda ai moaruwai hohoanîmo süngu-
 marîhündamboyu asu God ai nindou muŋguambo
 ranaheimbo didîboado-mareandürî. Ai
 Godîmbo daboadanambo-marîhoramboyu asu
 God ai ahei ndîfo ranaheimbo mafarîhendürî.
 Ranîmboane asu muŋguambo Suda ai God
 sowana asükai gugurîndahindanî anîmbo
 nindou muŋgu ai aboedî hamîndî hondü
 nîmandeimboyei.

¹³ Suda-yafe ndîfo sîheimbo haponda ro
 hoafehandürî nda. Sîheimbohünda God ai

wambo ahandi hoafi sahamindi harihandaimbi kamafoareandiri. Ranimboanahi asu ro ndani ratupuri nda ranahambo boriyahühi yifirayahi. ¹⁴ Rananimbo asu wandi nendi ranai God ahei ndifo afarihendüri ra hoeindihindühimbo ranimbo ngusüfoambe garibndihimboyei. Rananimbo asu ro bidifirambo fandiheirani asu ai Ape sowana ngeiani aboedambo-ndearumbui. ¹⁵ God ai Sudambo daboadanambo-mareandüri asu ahei ndifo ranaheimbo ngunindimbo-mareandüri. God ai Sudambo asukai asemündündüri ana, ra nüngumandifea? Ai nindou yifihündi botefeyo nahurai-ane!

¹⁶ Bret mami ranahandambo bidifiri kemündi Godimbo asayo ana, asu bret yipoate mungu ra ahandi yangir-anendo. Asu nimi aharı mami ranahandi ahambo asego ana, asu düdüdü ranamboani ahandi yangir-anendo. ¹⁷ Orif nimi hififehündi ranahandambo düdüdü bidifiri ai titaboari-hendühiyu asu nimambeahindi orif nimi düdüdü ranai ranifihi papimareandi. Suda-yafe ndifo seana nimambeahindi orif nimi nahurai-anei. Ranane asu haponda se aboedi emündü momoriyeihı Sudayeri-mayo yangiri ni ngombo hohoanimo ra hoe nahurai asahümündi. ¹⁸ Ranimbo-hündambo-animbo asu Suda orif düdüdü nou titaboari-mefoehindi ranaheimbo se yiboaruko-ndihindürimboyei. Nüngundahi borimandeia? Seana moani düdüdü yangir-anei, nga seana nimi aharı ranahambo tüpürihindühi-yeipoani. Nga nimi aharı ranane siheimbo tüpareandüri.

¹⁹ Nga seanimbo hoafindeihıya, Yinı, nga sapo düdüdü ranai titaboari-foarindühiyo

asu yihoeŋimbo rani fondühimbo fondi hininŋimareamun-ane, mbisei. ²⁰ Yinŋi, ranana anihond-ane. Ai titaboari-mefoehindi ra Godimbo anihondümbofekoate-wamboyei ramehindi, nga asu seana ranihü rarihi animboei ra anihondümborihhi hehimbo-wamboyei ahei fondühŋi animboei. Nga asu se ranahambo afindi-afindeihŋi siheihoarimbo borindeimboyei, nga awi yihimbondei. ²¹ Suda ai düdüdü hond-anei, nga God ai aheimbo moai nimindühŋi hininŋirearü, nga titaboari-mafoareandi. Nga se hibadihündi. Se düdüdü hondüyeipoani, nga God ai siheimbo amboani nimindühŋi ngiri hininŋindearü, nga titaboari-boadeandürimbui. ²² Godindi hipoambo hohoanimo asu nginindi hohoanimo ra sihiri diboadondi hu fifirindihumboane. Nindou ahandi hoafi himboriyeisi, nga hininŋimarihindi ranaheimbo nginindi-ndarümbui. Nga asu se Suda-yafe ndifo ahandi hipoambofe hohoanimo rani-sünŋu ahei ana, asu ai siheimbo hipoambo-ndearümbui. Nga se-amboani ahandi hohoanimo rani-sünŋu hokoate-ayei ana, randihhi titaboari-boegimboyei. ²³ Suda ai anihondümborihindi ana, God ai asukai aheimbo nimindihü papindearümbui. God ai yifirayu ana, asukai aheimbo koadürü nimindihü papinde hininŋindeandürimbui. ²⁴ Suda-yafe ndifo se-amboani nimambeahindi orif düdüdü-aneisi, nga asu aboedi orif nimindi raniŋihŋi papirihimboanei, nga ranahandi hondüyopoani. Suda-anei ai hififehündi orif nimindi hond-ayei. Ranimboane asu aheimbo

ana God ai dūdūdū hondū t̄taboari-mefoendi ra semündū asūkaiyu koadürü n̄im̄ndi hondüfih̄ papareandür̄ ana, ai asūkai aboedi ham̄ndi ran̄fih̄ pen̄iboadeimboyei.

*God ai nindou muṅguambo
h̄ipoamboareandür̄i*

²⁵ Wandafi mami, d̄iboh̄ndi hoafi ran̄imboanahi se fifir̄imb̄r̄ihinda sahehea. Se siheihoari rand̄hi hohoan̄mondeih̄i hoaf̄indeih̄iya, ‘Roana fifir̄ihu hohoan̄mo-yefeimb-anefi,’ mb̄seimboyei saheheamboanahi. Hoafi nda yahurai-ane, Israer bid̄ifir̄i ana hoafi h̄imbor̄ikoate-yeimb-anei. Ran̄ hohoan̄mo ranana ahei ṅgusūfoambe n̄imandündür̄i ṅgo-ṅgombo asu Suda-yafe nd̄ifo n̄ṅgunūmb̄yei God ai d̄ibon̄mayundür̄i ranai fondi ra simongori-ndam̄ndimboe. ²⁶ Ran̄ süngumbo-an̄imbo God ai Israer aheimbo aboedambo-ndearūmbui. Buk Baibor ai yare hoaf̄iyowohū yahoya,

‘Aboedambore-randeimb̄i ai Serusarem̄-n̄ipoedi kudū Sekop̄ndi ahuir̄i Suda ranaheimbo randeandür̄an̄i, ahei God̄imbo hohoan̄mo-koate hohoan̄mo h̄in̄ṅḡnd̄hi-mboyei.

²⁷ Ranan̄imbo ro ahei hohoan̄mo moaruwai ra gogor̄ndi-heheandüh̄i

ran̄i-simboan-an̄imbo ai-bab̄idi hoafi fem̄ndi sihefe ra rand̄hea-mboyahi,’

Aisaia 59:20-21

meho. ²⁸ Nga Suda ai aboedi hoafi h̄imbor̄ikoate-maye ran̄imboane asu God ai Suda-yafe nd̄ifo siheimbo fehefemböhündambo hohoan̄momayu

ranıyo asu Suda ai ahandı hürütimb-anei. Nga God ai Sudambo dıbonımendürı ranıamboane asu ai ahandı horombo hoafımareandı Suda-yafe amoaombo ranahamumbo hohoanımoıyuhü aheimbo ıgusüfo pareandı. ²⁹ Nga asu nındou God ai aheimbo aboedı moatükunı masagadı. asu dıbonımendürı ranaheimbo ıgırı hohoanımo ıgorü-süıgundeandı, ıga wanı.

³⁰ Horombo se Godındı hoafı hımborıkoate-mayei, ıga hapoana God ai sıheimbo hıpoamboareandı, Suda ai Godındı hoafı hımborıkoate-mayei ranıambo-hündambo.

³¹ Asu hapoana God ai sıheimbo hıpoambo-mareandı ranıamboane asu Suda ai Godındı hoafı hımborıkoate-mayei. Ranı-moatükunı tükümeıyondürı ra God ai aheimbo hıpoambofe-ndürıambo-hündamboıyo. ³² God ai nındou muııguambo aheimbo hıpoambofe-ndürıambo

yahuhaya ranıyo asu nındou muııguambo ahei hımborıkoate hohoanımo ranına bobohıramündürı hıngımarearı.

God adükar-ani mbıseıamboane

³³ Godındı ıgasündeandımbı hohoanımo ra adükarı hamınd-ane!

Ahandı aboedı hohoanımo asu fıfırııfe ra hoandarı saf-ane!

Nındou dıdai ahandı hohoanımoıyuhü hoafayı ra fıfırıınde hoafımanda?

Asu dıdai Godındı nafı muııguambo ra fıfırıımandea?

Godındı hoafı hoafııyohü yahoya,

³⁴ Dıdı Adükarındı hohoanımoambe amaro ra fıfırııramboayua?

Didi nindou ai ahambo ratüpurimbo rasünguro rasünguro-meyundoa?

35 Nindou düdi Godimbo nini-moatükuniyo masagado,
asukai ai süngunambo ahambo hihirife segodimbo-hündambo?' *Aisaia 40:13*
meho. 36 Muṅgu-moatükuni ra God ai ahandihoari nafimarand-ane asu ahandi ṅginiṅdinaṅamboane aniṅgo asu ahand-ane. Muṅguambo si Godimbo adükar-ani mbiseiamboane. Nga anihond-ane.

12

Sihefi fi ra Godimbo ndahundimboane

1 Wandafi mamɪ, Godindi-mayo hipoambofe hohoanimo adükarɪ ranimbo-hündamboane ro siheimbo hoafehandürɪ nda. Sihei fi yangirɪ niṅgoambe ra se moanɪ Godimbo ndahündo ahambo sesi asihefeyo nou. Se ahandi yangirindeian-animbo asu God ai ranimbo hihifi-hihifindümbui. Se randhindüh-animbo wudipoapondhi Godimbo hohoanimondahündo. 2 Se hifi ndanhindambo hohoanimo süngundhimboyei, nga sihei hohoanimoambe simborɪ hohoanimo süngundhindi. Rananimbo God ai hohoanimoayu ra se ndondhi fifindhi mbundhü rasüngundhimboyei. Nini-moatükuni ai aboedayo asu nine ai yifirayu asu nine ai aboedi ndorihoeimbi hamindi hondayo ra se fifindhimboyei.

God ai sihefiṁbo hohoanimo moani masendi ranambo ratüpurindefiṁboane

³ Nga God ai wambo ahandi-mayo moani hiṁpoambofe hohoanimo masendi ranimbo munḡuambo siheimbo ro biḁifiṁri hoafi hoafiṁda samboanahi. Se siheihoari sihei fi ranahambo yangiri afiṁdi hohoanimo-ndeimboyei, nga wani. Nga God ai siheimbo anihondümböfe hohoanimo masagadüri rani simonḡorühi safi sihei fi ranahambo ndondihi hohoanimondei. ⁴ Sihiṁri ana fi mamani raniṁfihi afiṁdi moatükunṁ ḡorü-poani ḡorü-poani fi ra hiṁfoareamboane. Ranane asu ḡorü-poani ḡorü-poanimbo fi ranai ahandi ḡorü-poani ḡorü-poanimbo ratüpurṁ mbeḡori. ⁵ Rahurai-mayowamboane asu sihiṁri nindou afiṁd-aneṁsi, nga asu Sisas Kraisiṁdi finambo ana sihiṁri fi mamani rananeṁfi. Ranimboane asu sihiṁri ana nindou ḡorü-ḡorü ra sihiṁri mamani wandafi mamani yangiri-aneṁfi fi mamani raniṁfihi.

⁶ God ai sihefiṁbo moani hiṁpoambo-reamunühüyu asu ai nindou mamani sihefiṁbo rani-poanimbo rani-poanimbo fifiriṁfe moani masemuni. Godiṁdi hoafi hoafiṁbohünda nindumbo ratüpurṁ ra segodoa asemüdu ana, sapo anihondümböfe hohoanimo ai asemüdu rani-süḡu animbo hoafendomboane. ⁷ Düdi ai farihēfembo ratüpurṁ ra asemüdu ana, ai ndonde mbiṁfari-hendamboane. Asu yamundiṁfembo ratüpurṁ ra asemüdu ana, ndonde yamundiṁmbireandamboane. ⁸ Nindou mamani ai ḡusüfoambe kiṁkiṁmofeṁduriṁbo ratüpurṁ ra asemüdu ana, asu ḡusüfoambe

kikimo-mbifoareandüramboane. Nindou düdi ai ninimoatükunî napoyo masihendi ra nindou bodimondambo yibobofe saimbo ratüpurî asemüнду ana, ai afindi saimbo nimbondi. Nindou düdi bogorimbofe niḡombo ratüpurî ra asemüнду ana, ai ratüpurî ra tiḡirifo-mbiyuwamboane. Düdi ai hipoambofe ratüpurî asemüнду ana, ai moani hihifi-hihifinambo nindou ḡorumbo mbifari-heiramboane.

Wandafî mamimbo aboedi hohoanimoyondo hohoanimo

⁹ Nindou ḡorumbo anihondumbo ḡusüfo pandihindi. Nime-moatükunî moaruwai-ayo ranahambo yiḡoaruko-ndihindi. Nime-moatükunî aboedayo ranahambo kikihisafindihümüнди. ¹⁰ Se muḡuambo simborî hohoanîmurîndei se sihei fikimîninimbo hohoanîmoayei nou. Asu nindou amurî ranaheimbo wambo ḡasündîhi-ndîreimbanei mbisei hohoanîmondei. ¹¹ Afindi tiḡambombü ratüpurîmbo hohoanîmondei, ḡga asu se yiḡoaruko-yiḡoaruko-ndeimboyei. Se ratüpurayei ra Adükarîmbohünda ratüpurîndei. ¹² Se Adükarîmbo anihondumbo-ndîhorühi hibadîhorühi hihifi-hihifîndei. Tiḡirifo siheimbo tükündîfeyoanî se afurîndîhindühi nîmandei. Nîmbî-nîmbîsi se Adükarîmbo didîbafîndahi ndîhündî.

¹³ Sihei anihondumbo-rîhindeimbi wandafî mamî ai napo mbonimbo-ndîhümündianî se aheimbo sihei-mayo ndahündürî. Asu ndîfo nindou tükündahîndanîwanî aheimbo amboanî worîninîndîhindürî.

14 Nindou s̄heimbo moaruwaimbo-
ar̄hindür̄i ranaheimbo God ai aboed̄i-
aboed̄i-mb̄ireandür̄amboane mb̄isei hehi
d̄id̄ibaf̄i-ndahindür̄i. God̄imboya aheimbo
d̄id̄iboado-mb̄ireandür̄amboane mb̄isei, nga
nḡir̄i se God̄imboya aheimbo moaruwaimbo-
ndowandür̄i mb̄isei. 15 Nindou h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄ayei
rani-bab̄id̄i h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄imbeyei-amboane, asu
nindou aranayei rani-bab̄id̄imbo amboan̄i
aran̄imbeyei-amboane. 16 S̄ihēi wandaf̄i mam̄i
rani-bab̄id̄i wud̄iwud̄indahind̄i. Se nḡir̄i aboed̄i
nindou yanḡir̄i hohoan̄imondei wud̄ind̄ihindür̄i,
nga se nindou moaruwai rani-bab̄id̄i n̄imboei.
Asu se s̄ihēi fimbo hohoan̄imondeih̄i ro
f̄if̄ir̄iheandeimb-anah̄i mb̄iseimboyei.

17 Nindou nḡorü ai s̄heimbo moaruwai-
moaruwaimbo-nd̄ihindür̄an̄i, asu se s̄imbor̄i
aheimbo moaruwaimbo-nd̄ihindür̄imboyei,
nga yowan̄i. N̄ine hohoan̄imo nindou ai
aboed-ane asēi ana, se rani yanḡir̄-an̄imbo
rand̄ihind̄i. 18 Se mun̄guambo nindou-
bab̄id̄i aboed̄i n̄imar̄imbohündambo naf̄i
kokond̄ihünd̄i. 19 Wand̄i wandaf̄i, nindou ai
s̄heimbo moaruwaimbo-nd̄ihindür̄an̄i asu
se s̄ihēihoar̄i rani-moatükun̄i ranahambo
s̄imbor̄i h̄ih̄ir̄ind̄ih̄i rand̄ihimboyei. Nga moan̄i
rand̄ih̄i h̄in̄inḡind̄ihindan̄i God ai aheimbo
nḡin̄ind̄i-mb̄irandür̄imboane. Bukambe yare
hoaf̄iyowohü yahoya,

‘Nindou nḡorümbö h̄ih̄ir̄ife moaruwaimbofe
ranana wand̄i ratüpur-ane.

Wand̄ihoar-an̄imbo ro aheimbo s̄imbor̄i
moaruwaimbo-nd̄ihearümboyah̄i,’ *Io*
32:35

mehu Adükari ai. ²⁰ Nga asu, Bukambe yare hoafi+yowohü yahoya,

‘Nindou sihambo hürütüran+ni-randeimbi ranai wembombonduanî, ahambo sesi dabado, asu am+ndanî+ngombo-nduanî, hoe dabado.

Se ahambo randoworanî ana, ai sihambo ramareanîni ranimbo asu ai amoan+ngi-ndümbui,’ *Sindaun*
25:21-22

meho. ²¹ Moaruwai hohoanimo ai ngiri sihambo ngasündeanîni haya hif+nambondeanîni. Nga se aboedi hohoanimo ranî-süngundowandühi ratüpurîndafan-animbo asu se moaruwai hohoanimo ranahambo hif+nambondowamboyafi.

13

Sihi+ri gafman+yomondi hoareh+ndefomboane

¹ Nindou munquambo gafmani+yomondi hoareh-animbo ni+ngomboane. Nga moai gafman ai aimbo hoan+ru tüküyafundi, nga Godîndî hoafi süngu ahandî war+hündanemo. Munquambo gafman ra God ai kafaore hi+ngi+mareapur-anemo. ² Ranimbo-hündamboane nindou ai gafman+yomondi hoafi mbahîrarîhehindî ra asu Godîndî hoafi kameihane mbahîrarîhehindî. Ranimbo wamboane asu ai ti+ri+fo ndahümündimboyei. ³ Gafman ai nindou aboedi hohoanimo ratüpurî rawarîhindî aheimbo refendürîmboyopoanî, nga nindou düdi ai moaruwai hohoanimoayu ranahambo refembo-hündamboanemo anîngomo. Gafmanimbo yi+imbombo se moeimboyafi?

Refe ana, se moani aboedi ratüpurî rani yangîr-animbo süngundowandani asu ai sihambo aboed-anafi mbisiimo hoafindiimboemo. ⁴ Gafman aiana Godindi ratüpurîyomo-rundeimb-anemo se aboedi mbinimbafa yahomo houmbo aningomo. Nga asu se moaruwai ratüpurî randowandühi rananimbo se yihimbondafi ranahambo. Nga aiana moai moani nginindi moatükunî ra semüdu. Aiana God kafaore hiningimareandi wambo asu ai Godindi-mayo nginindi nindou moaruwai-mbofe hohoanimo ra semündumboani nindou ai moaruwai hohoanimoayei aheimbo moaruwaimbo-fendürimbohünda. ⁵ Ranimbo-hündambo-animbo asu se gafmanindi hoarehi nimboei. Asu rani-moatükunî sünguefeyo ra moaruwai-mbofe ranahambohünda yihimbombo yangîriyopoani, nga gafmani-yomondi hoarehi ningo ra aboedi hohoanimo süngufe-ane.

⁶ Ranimbo-hündamboane asu se gafmanimbo takis pirîhi arihündi. Gafman aiana Godindi ratüpurî ratüpurîyomondühi rananemo asu ai rani ratüpurî rani yangîrî hifandîru arundi. ⁷ Gafman nindou ranahamumbo ninimoatükunîyo segodürimboayei ana, aheimbo moani rani-moatükunî ra dagadürî. Gafman ai nininimoatükunî takisimboyo hoafindimondani, se ahamumbo ndehindi. Asu bogorî nindou ranahandi hoarehindeihî asu ahambo ahinindei. Asu nindou ndürî adükarümbî ranahambo ndürî adükarümb-ani mbisei hohoanimondei.

Sîmborî ngusüfo pefembo hohoanimo

8 Se nindou ngoründi-mayo nini-moatükuni ndowandifi mbunda simbori saimbo-mayo ra hingindowanda gedühi ningomoe, nga yowani. Se sapo simbori ngusüfo pefe hohoanimo rani yangir-animbo süngundihindi. Nindou düdi ai ngorümbo ngusüfo parareandi ana, ai muṅguambo ahinümbi hohoanimo meṅgoro ra süngureandeimbi nindou-ani. 9 Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nimorehi nindowenihiyafe hohoanimo moaruwaimbo-fepoani. Nindou hifokoefepoani. Hübuhünipoani. Nindou ngoründi napo hohoanifepoani,' meho. Muṅgu rani ahinümbi hohoanimo ranane asu amuri muṅguambo engoro ranane muṅguambo mamambere haya nimindi hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Se nindou amurambo ngusüfo pandowandi se sihafi fimbo ngusüfo pararowandi nou,' meho. 10 Nindou düdi ai nindou ngorümbo ngusüfo parariri ana, ai ngiri ahambo moaruwaimbo-ndiri. Ranimboane nindou ai ngorümbo ngusüfo parariri ana, asu ai ahinümbi hohoanimo hondü muṅguambo ra süngurandüh-ani.

Sihiri moani mbumundi hahabodefomboane

11 Se fifirihimboanei haponda nini siyo sihiri animboefi ranimboane se rani hohoanimo süngundihindi. Ndeara rani si ra se mapoeiane, nga hapondan-ana se botindahindi. Horombo sihiri Godindi hoafi anihondümbo-rihundeimbi nindou nimboefimbo God ai sihefimbo aboedreamuneimbi-mayu rani si ra akimiyoy, nga hapondani ana ndeara

akimî safî tüküfembo yangîr-ane. ¹² Nimbî ai ndeara muŋgumbo yangîriyowohü asu si ai ndeara akimî simbo yahomboane. Nimbokoanîndî ratüpurî ra hinîŋgîfemboane, ŋga asu sirîhündî yifiarî napo ra ndahumîndefomboane. ¹³ Nindou sirîhü aboedî anüŋgu nou sihirî nimboefomboane. Sibirî mamîkarî hohoanîmoyo wakife asu bia simîndî hefe mamîkarî hohoanîmoyo wakîfepoanî. Nimorehî sisîhimoyo wakife asu moaruwai hohoanîmoyo wakîfepoanî. Watîkoafi hoafiyo asu nindou ŋgorümbö ŋgusüfoambe moaruwaimbo-fepoanî. ¹⁴ Ŋga se Sisas Kraisimbo yangîr-animbo yifiarî nimînehoarimbo-ndîhorî siheifihî güdîhorî. Ŋga sihei horombodîdî moaruwai hohoanîmo ŋgusüfoambe amaro ranahambo süŋgundîhimboyei.

14

Wandafîndandî hohoanîmo ra sihirî yîbobondîhumboyeî, ŋga wanî

¹ Nindou mamî ai Godimbo anîhondümboriranî asu ahandî anîhondümbofe ra kehurîndoanî ana, asu se ahambo Godîndî nendî sihei mbusümo ndahorîmîndei ŋgei. Asu ai nîne hohoanîmoayu ranahambo simborî wataporîmbo-ndühîmboyei. ² Nindou mamî ai ahandî anîhondümbofe hohoanîmo ŋgînîndî süŋquareandî ana, ai muŋguambo sesî ra sesühani, ŋga asu nindou ŋgorü ai ahandî anîhondümbofe ra kehurayo ana, ai ŋgîrî safî aboedî dedu, ŋga wandümo yangîrî

sesühani. ³ Nindou ai munḡuambo sesi sesü-randeimbî ana, asu nindou moanî wandümo yangîrî sesümbî-mayu ranahambo yowanî moaruwai hohoanîmo-yondopoanî. Asu nindou wandümo yangîrî sesü-randeimbî ranai nindou munḡu-moatükunî sesümbî-mayu ranahamboya, aiana moaruwai hohoanîmoyu-randeimb-ani yahopoanî. God ai nindou ranahambo amboanî serümündümboani mbohünda. ⁴ Nindou se dîdîyafî, asu se nindou ḡgoründî ratüpurîyu-randeimbî nindumbo yîboboarîwora? Nindou sapo ahambo hîfandarandî ai-anîmbo ahandî ratüpurî ra aboedîmbayo wanîmbayo mbüsü yîbobondeambui. Nga asu ratüpurîyu-randeimbî ahandî ratüpurî aboedî ḡgomböe nîmboe sapo Adükarî ai ahambo ḡḡnîrümündü nünḡumbo wambo.

⁵ Nindou mamî aiananîya mamî si ranana ai adükarî hamîndîyo haya amurî si aho ranahambo ḡgasündeamboane yahuhani. Nga asu nindou ḡgorü aiananîya munḡuambo si aho ra sîmogod-ane yahuhani. Nindou mamamî se sîheihoarî ḡgusüfoambe hohoanîmondei hoendîhindüh-anîmbo hohoanîmondej. ⁶ Nindou düdî ai mamî si ra adükarî si-ane yahuhî ana, ai Adükarîmbo yangîrî hohoanîmo-yundowohani. Asu nindou düdî ai munḡuambo sesi sesü arandî ra ai Adükarîmbo hohoanîmoyuhani asesu. Ranî sesi ra Godîmbo hîhîfirürî mburamboani asesu. Asu nindou düdî ai munḡuambo sesi wehayu ra Adükarîmbo hohoanîmo-yundowohani wehayu. Asu ai amboanî Godîmbo hîhîfirürühani.

7 Nindou mamami sîhiri moai sîhefi hohoanîmonambo yangîri nîmboefî. Asu mamami sîhiri moai sîhefi poanîmbo hohoanîmonambo yangîri yîfiyefî rîhundi. 8 Sîhiri yangîri anîmboefî ra Adûkarîmbo hohoanîmo-yefûhanefî. Asu sîhiri yîfayefî ra Adûkarîmbo hohoanîmo-yefûhî yîfayefî. Sîhiri nîmboefûhindowanî asu yîfîndefûhindowanî ra moanî sîhiri Adûkarîndî yangîri hamîndanefî. 9 Ranahambo sûnguyo nindou yangîri anîmboei-anei asu yîfimayei-anei ahei Adûkarîmbofe nîngombo-hündamboyu Sisas amboanî yîfiyu mbura asu honguambeahîndî yangîri botîmefiyu.

10 Asu se, nîmboe sîhafî wandafîndandî hohoanîmo ranîmbo yîboboarîwora? Asu se, nîmboe sîhafî wandafîndambo yiboaruko-arowora? Sîhiri ranahambo fîfirîndî humboane, nga munguambo sîhiri Godîndî himboahü nîmboemboyefî ai sîhefîmbo yîbobofe-munîmbohünda. 11 Bukambe hoafî ra yahoya,

Adûkarî ai yahuya, 'Ro yangîri nîmboambo dabareheandî

nindou munguambo ranai wambo yirüyîmbu pusîndühi-ndî hümboyei

asu nindou munguambo ahei yafambenambo weindahî hoafîndahündürühî God Adûkar-ani mbîseimboyei,' *Aisaia 45:23*

mehu. 12 Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu munguambo sîhiri sûnguna Godîndî himboahü sîhiri nîne ratûpurî ratûpurîmayefî ranahambo hoafînda-hundîmboyefî.

¹³ Ranimbo-hündambo-animbo asu wandafi-babidi simbori yiboboferüpoani, nga rühisafi hiniŋgifemboane. Nga sihiri ŋgorü hohoanimo süngundihumboane. Sapo sihiri mamí moatükuní refeyoani ana, wandafi ai bübüründühi moaruwai hohoanimo süngundifimbui rani hohoanimo ana hiniŋgifemboane. ¹⁴ Ro Adükari díbo-anahi, nga ranimboanahi rani-moatükuní ra ro fifiriheamboanahi. Moai nini sesi ai ahandihoari moaruwaiyo. Nindou ai rani-moatükuní ra moaruwai-ane ehu ana, moani ai ahambo moaruwai-ane. ¹⁵ Ra ai yahurai-ane. Se nini-moatükuniyo sowasifani ranimbo-hünda sihafí wandafi ai hoeireanínühi afindi hohoanimoayu ana, asu se ahambo moai hohoanimoyafi. Sisas nindou ranahambohünda yifimayuane, nga asu sihafí sesi hohoanimo ranambo se nindou ra moaruwaimbondiworimboyafi. ¹⁶ Se mamí moatükuní ranahambo aboed-ane asafi ana, se hibadambo. Sihafí hohoanimonambo yangiri-po, nga moaruwai-ane mbiseimboyei. ¹⁷ Sesi, sesi asu hoe simindi hohoanimo ranana God ŋginiñdi hifandarandi ranahandi nimindiyo poani, nga wani. Nga God ŋginiñdi hifandarandi rani nimindi hohoanimo-ane nda. Mbumundi hohoanimo, ŋgusüfo afurifimbi hohoanimo, asu Yifafi Aboedindi hihifi-hihifi hohoanimo ra. ¹⁸ Nindou ai Sisas Kraisiñdi ratüpurimbo yangiri rani hohoanimo süngu anüngu ana, God ai ahambo hihifi-hihifiñdundowaní asu nindou amuri ai-amboaníya ai nindou aboed-ani mbisahündomboyei.

19 Ranimbo-hündambo-animbo asu munquambo ai sihefimbo mamambefemuni hohoanimo asu wandafi mamiyei hohoanimo nginemindündürü ranı yangrı süngünindihumboane. 20 Se sesi ranahambo yangrı hohoanimondeihı asu God ai nıne-moatükunı ramareandı ranahambo moaruwaimbonđihimboyei. Mungu sesi moatükunı ranana aboed-ane. Nga asu se nıne sesi sowasıfanı nındou ngorü ai ranahambo ahandı fimbo moaruwai-ane yahu mbura asesu ana, ai moaruwai hohoanımoyuhani asu rananimbo se-amboanı moaruwai hohoanımo-yafühanafi. 21 Asu se nınihonđı sowasıfı, bia simındıfı, asu amurı moatükunı aho ra rarowandanı ranimbo sıhafı wandafi ranai hohoanımo moaruwai hohoanımonduanı ana, asu se ranı-moatükunı ra hınıngındowandı. Ranane aboedayo. 22 Se nıne hohoanımo anıhondümborowandı rananimbo God-dıbo se yangrı hohoanımondafi kıkıhındowandı. Nındou ai moanı ahandıhoarı mamı moatükunımo aboed-ane yahu hohoanımoayu ana, ra aboed-ane. Asu ranı hohoanımo ranai ahandı fı ranahambo papi-hoafıkoate-ndoanı ana, asu ai hıhıfı-hıhıfımbiyu-wamboane! 23 Nga asu nındou ranai yimbu hohoanımo süngu sesi ra asesu ana, ai ra ahambo moaruwai-ane sapo ai nıne sesi ranahambo moaruwai-ane yahuhaya asesu ranimbo-hünda. Nındou ai hohoanımo mamı ranahambo aboed-ane yaho anıhondümbofekoateyu randühı yare arandı ana, asu ai moaruwai hohoanımo-yumboani.

15

*Kraisindî hohoanimo yangirî sîhîrî
süngundîhumboane*

¹ Nindou sîhîrî didiyefî anihondümbofe hohoanimo nginindî sahumündefeimbî sîhîrî nindou düdi ai anihondümbofe kehurî arandî ranahambo farîhefimboane nginindî nîngombohünda. Nga sîhefî fimbo yangirî hohoanîmopoanî. ² Sîhîrî mamamî nindou sîhefî wandafî ranaheimbo aboedî nîngombohünda didîboado-ndîhundüranî ai hîhîfî-hîhîfîndeimboyei. Rananîmbo asu ai nginindî nîmboeimbo anihondümbondîhimboyei. ³ Nga Sisas Krais ana ai moai ahandî fimbo yangirî hohoanîmoyu. Nga asu ai ramefiyu ra, Bukambe hoafîmayo nou, ‘Ape, nindou sîhambo moaruwaimbomarîhinîni hoafî ra sinî wambo gabudî-mafoareandîrî,’ mehu. ⁴ Muŋguambo hoafî horombo Bukambe sürü papîmarandî ra sîhefîmbo yamundîfe-munîmbohündamboyo sürü papîmarandî. Ranî hoafî ra sîhefîmbo ngusüfoambe nginîramîndîmuni asu afurîhemuna anihondümbondîhu hîmbondefühî nîmboemboyefî. Rananîmboane asu sîhîrî anihondümbondîhundühî nîmboemboyefî. ⁵ God ai ngusüfoambe nginînemîndîmbo asu afurîfe nîngombo hohoanîmo ra sai arandî ai sîheimbo mbîfarîhendür-amboane rananîmbo asu se Sisas Kriasîmbo süngurîhi arîhündî, sîhei mbusümo mamî hohoanîmo yangirî süngundîhimboyei. ⁶ Rananîmbo asu se hohoanîmo, yafambe mamambendîhi

mbundiñhü, sihefi Adükari Sisas Kraisindi
God asu afindi ranahandambo adükar-ani
mbisefiñboane.

*Krais ai Suda asu Suda-yafe ndifo ranaheimbo
mafartheirü*

⁷ Nindou ai Godimbo aboed-ani
hoafimbohündambo se siheihoari
ndahümündihündürü sapo Krais ai siheimbo
masemündündürü nou. ⁸ Nga ro siheimbo
hoafehandürü, Sisas ai Suda-yafe ratüpurüyu-
randeimbü nindoumbofi manüngu. Rananimbo
asu God ai ahei amoao mamimbo horombo
hoafire masihendi ra anihondumbo ramareandi
ra nafuimbohünda Sisas tükümefiyu.
⁹ Rananimbo asu Suda-yafe ndifo ai-amboani
Godindi hiþoambofe hohoanimo raninambo
ahambo adükar-ani mbiseiya yahuhayamboyu
ramefiyu. Sapo Bukambe yare hoafiyowohü
yahoya,

‘Rananimbo Suda-yafe ndifo ranahei
himboahü ndürü adükarümb-ani mbisa
hoafindamboyahi.

Asu sihafü ndürü herüna kakisaondi-
haninimboyahi,’ *2 Samuei*
22:50

meho süngu. ¹⁰ Asükaiyo Bukambe yare
hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo se-amboani Godindi nendi rani-
babidi hihiñfi-hihiñfindei,’ *Io*
32:43

meho. ¹¹ Asükai hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo muñgu se Adükarimbo ndürü
adükarümb-ani mbisei.

Asu munḡuambo nimorehi nindowenihī se
ahandi ndūri herūna kakisaondi hori, *Buk
Song 117:1*

meho. ¹² Asūkai Aisaia ai hoafi yuhū yahuya,
'Sesindi ahuri ai tūkündüfimbui.

Nindou ranai-animbo Suda-yafe ndifo rana-
hei bogorimbondi fi nūḡumbui.

Rananimbo nindou ranai ahambo
anihondumbo-ndi horūhi hī badihorūhi
nimboeimboyei, *Aisaia 11:10*

mehu. ¹³ God ai anihondumbofe
hīmboyondombo hohoanimo ra nīmīndūhani.
Se ahambo anihondumbo-rī hori arihūndi
ranimbo-animbo asu ai sīheimbo ahandi-mayo
hīhifi-hīhifi asu ḡusūfo afurife kife hohoanimo
ra afīndi safi mbisagadūr-amboane. Rananimbo
Yifiafi Aboedīndi ḡḡnīndinambo sīhei Godimbo
anihondumbo-fihī hīmboyondombo hohoanimo
ranai adūkari hamīndi ḡgombōe.

*Por ai Suda-yafe ndifo-yafe ratūpurīyu-
randeimb-ani*

¹⁴ Wandafi mamī, ro ḡusūfoambe
anihondumbo-rīheamboanahī se aboedi
hohoanimo hohoanimoyei arihūndi ranimbo.
Se munḡuambo mamamī fifirife ra aboedi
fifirihimbo wambo asu se sīheihoari simbori
yamundi-firīndei. ¹⁵⁻¹⁶ Ro sīhei hohoanimo
asūkainda botīndihearū saheheamboanahī asu
yihimbokoate bīdīfirī hoafi sīheimbo sūrū
papimarīhandi. Nimbōe sapo God ai wambo
rani-poanimbo ḡḡnīndi masēndi ranina Sisas
Kraisīndi ratūpuri Suda-yafe ndifo aheimbo
farīhefe-ndūrimbohūnda. Roana Godimbo
sesī sīhai-randeimbī nahurai ahandi-mayo

aboedi hoafi ra Suda asu ahei ndifo ranaheimbo hoafiyahandüri arihandü. Ro ranaheimbo God sowana ndahamindi-handüri ngahani asu Yifiafi Aboedi ranai randeira asu ai Godindi yangiri tükumbeyahinda samboanahi. Rananimbo asu ro Godindi warihündi-hearümboyahi sapo ahambohünda ninihondi hifokoaru sihoemonda hihifefiyu nou.

17 Rani ratüpuri ra Sisas Kraisi-dibo ratüpurayahä ana, asu ro Godindi ratüpurayahä ranimbohünda hihifi-hihifindamboyahi. 18-19 Ro ngiri amuri moatükuni ranahambo hoafindahä, nga nini ratüpuriyo Kraisi ai wambo ramareandi rani-sünguyu Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süngumarihindi rani yangirimboanahi hoafinda sahehea. Ai wandi hoafi, ratüpuri ranahandamboyu farihendiri haya ratüpurimayahä. Raniyu asu Yifiafi Aboeindi nginindinambo ai wambo mafarihendira hepünüfeimbi moatükuni asu Godindi nginindi nafuimbo moatükuni ra ramarheandi. Ranimboyahi ro Serusarem ngoafihü peya hehea Kraisiindi aboedi hoafi munguambo ra wataporimbo-rihi hambo asu Iririkum hifihi tükümeheandi. 20 Rani ratüpuri ra nindou bidifiri ai Sisasiindi ndüri himborikoate-yeimbi ranaheimboanahi ro ho aboedi hoafi bokarih fembo hohoanimoayahä. Roana wori moani ngorü nindoundi kambohoaniwami worimbombo-yahipoani hohoanimoayahä, nga wani. 21 Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou didiyei ai Kraisi ahambo hoafiyondüri-

koate-memondürî ai-anîmbo hoeindîhorî-
mboyei.

Nindou dîdîyei ai ahandî hoafi
hîmborîkoate-yeimbî ai anîmbo ahambo
fîfîrîndîhorîmboyei,' *Aisaia 52:15*

meho ranîmboanahî refembo hohoanîmoayahî.

Por ai Spen hîfîna hombo hohoanîmomayu

²² Ranîmbo-hündamboanahî asu ro sîheimbo
sowana afîndîmbo tüküfembo kîkarîheheandî.
²³ Nga asu ndanî hîfînî ro ratüpürîmbo
ratüpürî moai nîngo. Afîndî hîmbanî maho
ra ro sîheimbo sîfo hoeifendürîmbo sahehea
hohoanîmomayahî. ²⁴ Nga hapondanî ana awi
refembo hîmboayo. Ro Spen hîfîna gagühühî
asu nafîna sîheimbo sînî hoeifendürî hefe
homboanahî hohoanîmoayahî. Rananîmbo
awi ro dîdî asu ranîhü se-babîdî akîdou
nîmandî hîhîfî-hîhîfînda sahehea. Sîheimbo
hoeindîhe hînîngîndîhearü heheambo-anîmbo,
asu se wambo Spenînambo hombo ranafî
fandîhehindîra ngamboane.

²⁵ Nga awi haponda hamîndî ana
Serusaremînambo Godîndî nindou ra
farîhefe-ndürîmbo hahühanahî. ²⁶ Godîndî
nendî bîdîfîrî Serusaremî-yafe mbüsumo
amarei ranai napokoate-mayeiamboyei
Masedonia asu Akaiahündî Godîndî
hoafi süngürîhindeimbî ai kakî gugurîfe
mburûmbo farîhefe-ndürîmbohündambo
hoafi fîrîhümündî masîhehindî. ²⁷ Ai ahei
hohoanîmonambo yangîrî moanî kakî ra
gugurîhi masîhehindî. Suda ai ahei ndîfo
nindou ranaheimbo Godîndî aboedî hohoanîmo

raninamboyo farihhindürihi didiboado-
marihindürü. Ranimboane asu Suda-yafe ndifo
ranamboani Sudambo ahei fi ningo hohoanimo
ranimbo simbori mbifarihahi-ndüramboane.
28 Ranimoatükunü ra ro mungundihe
mbundühambo-anambo samboanahi. Ro kaki
Suda Serusaremihündi ranahei warambe
hiningindihe heheambo-animbo, asu ro Spenina
ngahühi nafina rühi didi sheimbo hoeindi-
hearümboyahi. 29 Sheimbo sowana asinühi
ana, ro fifirihamboanahi Kraisindi-mayo
didi boadofe hohoanimo rani simongorühi
didi mboyahi.

30 Wandafi mamü, Adükari Sisas Kraisindi
süngu asu Yifiafi ai ngusüfo pefe sai-
randeimb-ane rani-süngu ro shei ngusüfoambe
botirihandühi sheimbo hoafehandürü nda:
Se wambo fandihehindiri hehimbo Godimbo
didi bafifembo ra tiririfo-ndefomboane ai
wambo farihefe-ndirimböhünda. 31 Nindou
Sudiahündi Godindi hoafi süngufekoate
amarei ra wambo-yindirimbo maseimbo se
wamböhünda Godimbo didibafi-ndahindani
animbo asu ai wambo ahei warambeahindi
aboedambo-mbireandiramboane. Asu
se didibafi-ndahindan-animbo ai wambo
fandihendira Godindi nendi Serusarem
ngoafihü amarei ranai wandi-mayo fehefe
ratüpuri ra ndorühi mbisahümüdi-amboane.
32 Ranimboane asu God ai yare hohoanimoayu
ana, ro sheimbo sowana hihifi-hihifümbi
dügühühimbo se-babidimbo fi handihe
nimandimboyahi.

33 Sapo God, afurifimbi hohoanimo

nim+ndühayu ranai munḡuambo se babid+
mbinḡḡuwamboane. Nḡa an+hond-ane.

16

*Nimورهi nindowenih+ af+nd+ aheimbo Por ai
h+hif+marandür+*

¹ Se s+hefi reh+ Fibimbo fih+ndühümündi
samboanah+ hoafayah+. Sapo ai Senkria
ḡoaf+hünd+ an+hondümb+r+hindeimbi
far+hendür+randeimbi+mayo ranahambo. ² Se
Adükar+nd+ süḡḡu Fibimbo fih+ndühümündi
se-babid+imbo s+hei mbusümo mb+n+ḡḡo-
wamboane. Ran+ hohoan+imo ranane aboedayo,
ḡḡa God+nd+ nindow s+h+r+ ran+ hohoan+imo
ranan+imbo süḡḡund+humboane. Asu n+n+imboyo
ai mbon+imbo-ndam+ndowan+ ra se ahambo
fand+hehindi. Nimboe ai nindow af+nd+
ranaheimbo far+hendür+ marand+ asu wambo
amboan+ mafar+hend+r+. ³ Sisas Krais+nd+
ratüpur+ ro mam+ ratüpur+yef+r+hundeimbi
Prisira, asu Akwirambo wandi+mayo h+hif+
hoafi+ nda hoaf+indahüp+r+. ⁴ Nindow yimbu
ai yif+imbo moai y+h+imboyafe wambo
far+hefe-nd+r+imbohünda. Ranane asu ro
yang+r+yah+poan+ ahafembo h+hif+far+hap+r+,
ḡḡa wan+. Suda-yafe nd+ifo God+nd+ hoafi
süḡḡur+hindeimbi munḡu ranamboan+
ahafembo h+hif+r+hüp+rühanei. ⁵ Asu wand+
h+hif+ hoafi+ nda nindow ahafe worambe
fand+hi ar+hünd+ aheimbo hoaf+indahündür+.
Wand+ wandafi hondü Epainetus+imbo amboan+
wandi+mayo h+hif+ hoafi+ nda hoaf+indahündo.
Nindow ra ai boateiyu Esia hif+hünd+ God+nd+

hoafi masemüdu. ⁶ Maria nimorehi sapa sîheimbohünda ratüpurî tîñîrifomayo ho ranahambo amboanî se wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. ⁷ Wandî hîhîfî hoafi nda nindou yimbu Andronikus asu Suniasimbo hoafîndahüpîrî. Nindou yimbu aiana wandî sîrambeahîndî-anafanî, nga aiyafanî ro mamî muŋgu karabusambe manîmboefî. Nindou aiana Godîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî ahamundî mbusümo ndürîmb-anafanî. Ai boateiyafanî wambo ngasündîrî-neandîrî hena asu ai Kraisisimbo süngunîmarînrî. ⁸ Ambriatus ai wandî wandafî hond-ani Adükarîndî hohoanîmo ranî-süngu ahambo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. ⁹ Urbanus ana Kraisisîndî ratüpurî ra mamî sîhîrî-babîdimbo ratüpurîyu-randeimb-ani. Asu wandî-mayo hîhîfî hoafi nda ahambo hoafîndahündo. Asu Stakisisimbo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo nîmboe ai wandî wandafî hond-ani. ¹⁰ Aperes ahandî Kraisisimbo süngufe hohoanîmo ra rarîhi hoeirîhinda mayowa ngînrînd-ane masei, nga ahambo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. Asu Aristoburusîndî worambe nindou-anîmboei aheimbo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündürî. ¹¹ Herodion, wandî sîrambeahîndî nindou, ahambo wandî hîhîfî hoafi nda hoafîndahündo. Asu Narsisusîndî worambe nindou Adükarî-babîdî amarei ranaheimbo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahündürî. ¹² Adükarîndî ratüpurî tîñîrifoyafe-rînandeimbî Trifina asu Trifosa ahafembo wandî-mayo hîhîfî hoafi nda hoafîndahüpîrî. Persis wandî wandafî hond-ane asu ai-amboanî Adükarîndî ratüpurî tîñamboy-

randeimb-ane ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahundo. ¹³ Rufus ana nindou aboedi hamind-ani Adükari^mbo süngufimbo. Asu ahandi hondi ai wambo amboani ahandi nimori hondümboreandiri haya didiboado-mareandiri. Nga ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahupiri. ¹⁴ Asinkritus, Fregon, Hermes, Patrobas, asu Hermas-anemo asu wandafi mamⁱ ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁵ Firorogus Suria-anafe, Nereus, asu ahandi reh-ane, Orimb^as asu Godindi nendi ai-babid animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁶ Godindi nendi-yafe hohoanimo wandafi mamⁱ ranaheimbo simbori wakikihindürimboane. Mungu ai siheimbo hihifarihündüri.

Kraisindi nendimbo yikürübiru-rundeimbi

¹⁷ Wandafi mamⁱ, siheimbo ro hoafehandüri nindou yikürübiru asu sihei anihondümbofe hohoanimo moaruwai-mboru arundi ranahamumbo se hⁱbadihumbo. Asu anihondumbo hoafi se masahümündi ranahambo gogonimbofoaru-rundeimb-anemo se ahamumbo sowahi ngeimboyei, nga bündahindi. ¹⁸ Yahurai nindou ana sihefi Adükari Sisas Krai^s ranahandi ratüpurⁱ ra rarundühi-yomopoani, nga moani ahamundi fimbo hihifi-hihifi hohoanimo rani yangir-ane ratüpuriyomo arundi. Ahamundi aboedi asu aparümbⁱ hoafi ranambo asu nindou ai fifirifekoate-mayeⁱ ranaheimbo tkai hoafimemo. ¹⁹ Se Godindi hoafi sünguarihündi ranimbo hoafi ra mahowa nindou ai hⁱmboriyei

parihimboanei. Ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifayahi. Nga roana siheimbo se aboedi hohoanimo ra fifirindhindi samboanahi, nga moaruwai hohoanimo se fifirindhimboyei, nga yowani, saheheamboanahi hoafayahi. ²⁰ God ana ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo ra nimindhani asu ngiri amitata Satanimbo yiruna puhindu sihei yiri hoarehi hifinambondiri. Sifehi Adukarindi-mayo hipoambofe hohoanimo ra se-babidi mbimarin-duramboane.

Nindou bidifiri ai Romohündambo hihifi hoafi koamarihendi

²¹ Ro mam ratupuriye-rihoandeimbi Timoti ai siheimbo hihifaranduri. Asu Rusius, Seson, Sosipater mam amboani wandi srambeahind-anemo ai siheimbo hihifi hoafi hoafemonduri. ²² Ro Tertius-anahi. Ro Porindi yafambehundi hoafi nda sahamindi heheamboanahi suru papimarhandi. Adukarindi ndurinambo ro siheimbo hihifi hoafi nda hoafayahinduri. ²³⁻²⁴ Gaius ai siheimbo hihifi hoafi hoafeyunduri. Ro ahandi worambe-ane animboahi. Asu nindou bidifiri Godindi hoafi süngurihindeimbi ahandi worambe amboani mare rarihi arihundi. Erastus ai gafmani-yomondi kaki hifandi-randeimb-ani ndani ngoafihü asu sifehi wandafi Kwartus-ani ai siheimbo hihifi hoafi nda hoafefani.

Sihiri Godimbo aboed-ani mbisefimboane

²⁵ Asu ro Sisas Kraisimbo aboedi hoafi hoafiya arihandi raninambo siheimbo God ai ngininda-mündurimbui. Dibo hoafi nda horombo ana dibo menjoroyo, nga asu hapondaniyo

God ai ra semündü weindahimareandi.
²⁶ God koadürümbo-koadürümbo nüngumbü ai
hoafimayuwa asu ahandi hoafiyomo-rundeimbi
hoafi sürü papiru masihoemo raninambo dibo
hoafi ra weindahi tüküfefeyo asu nindou
ai ranahambo fifirimarihindi. Muṅguambo
sirihündi ai hoafi ra anihondümbo-rihindühi
süṅgumbirihindi yahuhayamboyu God ai
ramareandi. ²⁷ God mami ai fifireandeimbi
hond-ani asu Sisasindi süṅgu muṅguambo
si ahambo aboed-ani mbisefimboane. Nga
anihond-ane.

Godꞑndꞑ Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3